

Philologia

Grammaticae Latinae

Regulae grammaticales antiquorum cum
earundem declarationibus et argu-
mentis.

Impress. Leptiz per Conradum
Kachelovien. s. a.

Hain Repert. bibl. N. 13,842. ?

Hof 13842 BNC III, 632, 74 11/16

(Hist. 417/116)

Nat. des BNC III 632; not 11/16
cym. A⁵⁶C⁵⁶D⁵⁶E⁵⁶ and R. 56

X.XI.63 K

*De his quae sunt in
 Regule grammaticales
 quorū cū earūdem declara-
 tionibus et argumentis.*

Inc. Qu. 98

Bibl. Jag.

Um cuiuslibet artificis sit

considerare sua principia Ob hinc grammaticis aut
grammaticis intendens hz principia sue artis considerare

Nam primo philicoy arestoteles inquit q scire et intel
ligere contingit in vnaquaqz scia ex principiis causis et elementis
ad principia causata et elemētata Etia gmo posterior dicit Scire
est causam rei cognoscere pp quā res est et quoniam illius est cau
sa et non est contingere hoc aliter se habere.

Pro quo notandum

Principia cuiuslibz ar
tis sūt duplicia sūt z grā
matica Quedā cōplexa alia vero incompleta Completa sunt ppo
sitiones aut regule quibz nihil est notius aut verius in illa arte ve
in grāmatica principia ppleta ē q adiecti et sūt substantiū cōne
nire habeant in tribz accidētibus grāmatalibz Sūt q suppositū
z appositū triplicem requirant puenientia Ac relatiū et sūt an
tecedens Vnde illa principia diuers nomibz appellantur. Dicūt
enī principia qz ipsis nihil est prius p quod possint probari in illa
arte Dicunt etia dignitates qz dignū est eis credere ac assentire
pp eoz nocioritatez Nā dicit pmo posterior principia in eoz verita
te nihil est nociū Dicūt etia maxime qz maxiaz hnt potestātē decla
randi alia Dicunt etia suppōes Et q supponūt in qualibz sciētia

Principia autem incōpleta sūt

duplicia videlicz materialia et formalia. Materialia sūt littere sil
labe aut finini ex quibus principia ppleta pstitūt Principia vero
formalia et hoc incōpleta sūt hec q dant ēē Et q forme sit dare esse
Sicut unio et modi significandi accidentales causātes cōgruitatez

Vnde congruitas

ē oionis pfectio ex pporti
one modoy significandi cau
sata ad expmēdūz mentis conceptum finaliter adinuenra

Est autem duplex congruitas.

Quedaz est ad sensūz vbi constructibilia voceten? exprimūt vt
Ego lego. Alia est congruitas ad intellectum que est vbi cōstructi
bilia voceten? nō exprimūt s; vnūz subintelligitur in alio vt le
gim? Et q in omni verbo pme aut sede plone cert? intelligit ntis

Notandum est

q modi significandi accipiūtur du
pliciter Vno mō absolute et sic
sūt principia grāmaticae quo ad speciez ei? que etibimoloy dicitur

Alio modo accipiuntur respectue quomodo sunt principia grāms
tice quantum ad hanc speciem qua dyasynthetica dicitur

Arguitur. Partesorationis sunt principia grammati
ce ergo nō modisignificandi. Et q̄ principi
um se habet ad reliqua alia ratione alicuius prioritatis. Dicēdūz
licet partesorationis sūt principia grammaticē incōplexa hoc tamē
est per modosignificandi. Et q̄ partesorationis constituuntur in
esse per modum significandi.

Dicerēs. Si modisignificandi sunt principia aut effectiua
vel formalia. Dicendum q̄ respectue considerā
do modi significandi sunt principia effectiua. Sed absolute conside
rati sunt principia formalia respectu partiumorationis.

Prima regula grāmati calis est ista q̄ adiecti-

um et sinz substantium volūt cōuenire in tri
bus accidētibus grāmaticalibus scz in numero
in genere et in casu. Exemplūz albus vir. vtile a

nimal vnde versus Est adiectiuum substantiuo lociandum. In si
mili genere casu pariter numeroqz. Vnde florista. Mobile cum fir
o paribus tribus associato. Talibus et numeris genus hys bene
consociabis.

Exempla	Bonus homo	Alta quercus
	Beatus vir	Magnifica domus
	Albus homo	Tenera puella
	Virtuosus vir	Pinguis hircus

Pro maiori declaratiōe p̄sentis

regule. Tria p̄ ordinē sūt videnda. Primo de diuisionibz adiectiui
et substantiu. Secūdo de eorūdem diffinitionibus. Tercio de regu
la in se quomodo scilicet ipsa sit intelligenda.

Pro quo Sciendum primo q̄

Duplex est adiectiuum scz casuale et nō casuale. Adiectiuū nō casua
le dī eē aduerbiū fluxū vī fieri vbi determinās hoc ē actiōz vī passi
onem verbi. Et scdm hoc dicit pristinū p̄mo minoris. Q̄ aduer
biū ē vī vbi adiectiuū. i. verbi determinatiuū. De quo adiectiuo
regula nō intelligitur. Sed adiectiuum casuale est dictio casuali

Alj

ter significans formam accidentalem adherere suo subiecto

Et tale est triplex scz voce tñ significatiōe tñ

Adiectiū voce tantū Est dictio mobilis p diuersa genera non tñ significat formā accidentalem inherere suo subiecto Sz potius fecit p modū sbe mere determinabilis p alterum vnūqđqz vt sunt pnomia primitiue speciei vt ego tu ille ipse iste zc. Et dicitur adiectiū voce tantū qz habet tñ vocem adiectiui et non significatiōem Sz adiectiū significatiōe tñ est dictio non mobilis per diuersa genera significās tñ p modū adiacentē alteri vt sūt noia officioz vt papa patriarcha sartor sutor magister epus Et dicitur adiectiū significatiōe tantū quia hz tñ significatiōem adiectiui sed caret voce

Sed adiectiū voce et significatiōe simul est dictio mobilis per diuersa genera significās cū hoc per modū adiacentis alteri vt albus niger iustus sanctus virtuosus studiosus zc. Et dicitur adiectiū voce et significatiōe simul quia tā vocem quā significatiōē adiectiui obtinet Vnde patet ex predictis Qz hec diuisio adiectiui est diuisio analogi in sua analogata Quia adiectiū casuale p prius et verius dicitur de adiectiui voce et significatiōe simul qđ ē verissimum adiectiū deinceps vero de adiectiui significatiōe tantum Et tandem de adiectiui voce tantum.

Sciendū secundo Qz adiectiū est adhuc du

plex scz purum et impurum Adiectiū purū est qđ est mobile per diuersa genera cū hoc significans per modū adiacentis alteri vt est adiectiū voce et significatiōe simul Et tale est duplex scz pfectionis et nō pfectionis Adiectiū pfectionis ē cuius significatū solū attribuit vni certe spēi z nō pluribus vt pbus iustus q solū vni certe spēi scz nature hūane attribuitur Qua ppter possūt reddere suppositum verbo psonali vt iustus florebit vt lilium. Non pfectionis est cuius significatū attribuitur pluribus speciebus et nō vni certe speciei vt albus niger velox fortis zc. Sed adiectiū impurū Est quod aliquo modo est mobile per diuersa genera non tamē significans p modum adiacentis alteri vt sunt pnomina primitiue speciei

Sciendū tercio Qz nomen substantiū est dictio significans rem suā per modū per se stantis sicut hoc nomen lapis significat substantiam duram habens esse per se in rerum natura Et hoc pronomen ego significat meram substantiam extra demonstrationem et relationem Sed in demonstratione significat substantiam singularem per modum subsistentis Vnde illa dictio dicitur significare rem p modū

per se stantis que ipsam rem significat In quantum nō habet esse
in alio hoc est in quantum significat per modū essentie distincte ab
alio Et sic nomia abstracta accidentium dicuntur substantia vñ
de albedo nigredo Iustitia sanctitas &c. Et dicitur substantia a
verbo substō as are Quia substō accitibus Sz nomē adiectiuū
est dictio significans rem suam per modum adiacentis alteri vt al
bus niger Similiter meus significat per modum adiacentis alte
ri scilcz possessori sicut albus significat albedinem per modum ad
iacentis rei albe &c. Vnde illa dictio dicitur significare per modū
adiacentis alteri que ipsam significat in quantum inheret alteri sci
licet rei per se existenti.

Quod quidem adiectiuum po

test esse duplex scz absolutum et respectiuum Adiectiuum absolu
tum sine finitum Est quod secundum se et absolute informat suū
substantiuū vt hoc nomen adiectiuū albus informat hoc nomen
substantiuū scilicet homo vel aliqd consimile. Sed adiectiuū res
pectiuū sine finitū est qd scdm se et absolute non informat suū
substantiuū. Sed in ordine ad sua inferiora Vt sunt signa distri
butina vniuersalia distribuentia pro partibus subiectiuū vel pro
partibus integralibus vt sunt omnis nullus quilibet.

Sciendum quarto

Adiectiuū ad huc ē du
plex scz prime impositio
nis et secunde impositio nis Adiectiuū prime impositio nis ē qd fecit rez
suā per modum adiacentis alteri habēs esse sine operatione intel
lectus Vel sic est qd attribuit substantiuo prime impositio nis vt
albus niger sanctus fortis clemens pius Quia congrue dicitur al
bus homo sed incongrue albus sylogismus alba propositio Sed
adiectiuum secunde impositio nis ē qd significat suū significatū per
modum adiacentis alteri cum operatione intellectus vt sylogisti
cus ypoteticus Similiter ex aduerso duplex est substantiuū sci
licet prime intentionis et secunde intentionis Vnde substantiuū
prime intentionis est qd significat rem suā per modum per se stā
tis que res habet esse sine operatione intellectus Vel sic cui⁹ signi
ficatum potest attribui adiectiuo prime impositio nis vt homo ani
mus vir animal nigredo albedo &c. Sed substantiuum secunde in
tentionis est quod significat rem suam per modum per se stāz cū
operatione intellectus vt sylogism⁹ ppositio differentia genus spe
cies &c. Et quibus dictis patet q nō quolibet adiectiuū potest ad
di cuiuslibet substantiuo Nā adiectiuū secunde impositio nis non potest

addi substantiuo prime impositionis. Cuius ratio est ista. Quia illud adiectiuu solu debet addi suo substantiuo qd specificat in forma. Et de pingit significatu sui substantiuu. Sed adiectiuu secunde impositionis non potest informare significatu substantiuu prime impositionis ergo incongrue additur ei. Maior est prilliam dicentis q adiectiuu est inuentu ad specificandum suum substantiuum. Minor pbatur. Quia adiectiuu secunde impositionis importat rem existentem in anima. Substantiuu aut prime impositionis importat rem extra animam. modo res in anima non potest informare et specificare rem extra animam. Similiter e conuerso substantiuu secunde impositionis no potest addi adiectiuo prime impositionis propter rationem tactam. Quia ppter omnes iste orationes sunt censende incongrue vt animal ypoteticum candidus syllogismus alba ypositio. Contra hoc arguitur. Tñ hoc adiectiuu bonus vel mal' prime impositionis potest addi substantiuu secunde impositionis et etiam prime impositionis. Quia congrue dicitur bonus syllogismus bonus homo q male dictum est q adiectiuum prime impositionis non potest addi substantiuo secunde impositionis. Dicendum q non est contra predicta qz quedam sunt adiectiua que conueniunt rebus in anima quam etiam extra animaz. Et etiam rebus spiritibus et corporalibus. Ut sunt bonus et malus et talia possunt addi substantiuu dicentib' rem in anima et etiam substantiuu dicentibus rem extra animaz. Et sic homo dicit bon' bonitate morali et syllogismus dicit bon' bonitate constructionis. Quia construct' ex trib' terminis et duab' ypositionibus in debito modo et figura positus.

Istis presuppositis Regula in se

sic est intelligenda. Qz in omni oratione simpliciter congrua Adiectiuu casuale et adiectiue tentum voce et significatione simul. Et suum substantiuu debent conuenire in tribus accidentibus grammaticalibus parcialibus adinuicem non reducibilibus.

Dicitur uero

In omni oratione simpliciter congrua ppter orationes figuratiue congruas. In quibus adiectiuu et suu substantiuum disconueniunt in istis tribus accidentibus vt patet in ista vl' consimili vtraqz formose me indice sunt venerande. Et similiter in ista. Johannes et katherina sunt albi q orationes et consimiles admittuntur propter certam rationem et causantem. Dicitur adiectiuum casuale propter excludere adiectiuum non casuale vt sunt aduerbia que vere dicuntur adiectiua. Et tamen non conueniunt cum constructibilibus cum quibus co-

struuntur in istis tribus accidentibus quia non sunt alicuius numeri generis vel casus ut lego bene Dicitur tercio adiective tentum propter adiectiuum partitive tentum quod solum vult convenire cum suo substantivo in genere et non in numero vel casu ut una soror. Unde allerader. Solius est generis adiectivi variatque Dicitur quarto voce et significatione simul propter istas orationes vel similes Mulier est episcopus mulier est presbiter que orationes sunt incongrue censende Dicitur quinto et suum substantivum quia non oportet adiectivi convenire cum quolibet substantio Sed solum debet convenire cum suo substantivo

Unde illud dicitur esse substantivum

alicuius adiectivi Quod significat rem cui potest adiacere vel inherere res significata per adiectivum Et illud dicitur esse adiectivum alicuius substantivi quod significat formam accidentalem que potest inherere rei significate per substantivum. Quia propter excludunt istas orationes Cadidus silogismus cappa categorica aial ypoteticum et cōsimiles in quibus res significata per adiectivum non potest adiacere vel inherere rei significate per substantivum et ergo sunt incongrue. Dicitur ultimo Debet convenire in tribus accidentibus grammaticalibus scilicet in numero in genere et in casu.

Ratio autem quare adiectivum et

suum substantivum debent convenire in numero Est ista quia adiectivum habet se ad suum substantivum sicut accidens ad suum subiectum Sed accipiens et suum subiectum faciunt unum in numero ergo adiectivum et substantivum tenet consequentia quia accidentia numerantur numeratione suorum subiectorum ergo idem in numero debent facere cum eis Quia illa sunt unum numero quorum subiectum est unum et idem Alia ratio est Nam res intellecta singulariter debet scari singulariter per dictioem scantem singulariter vel per modum unum si ergo aliqua res per se subsistens intelligitur singulariter etiam debet significare singulariter Sed quia accipiens accipit esse a substantiis si substantia autem est singularis et accipiens erit singulare ergo ut fiat proportio signi ad signatam tunc si res significata per substantivum intelligitur singulariter tunc de necessitate res scata per adiectivum debet intelligi et scari singulariter quia est communis regula sic res habet esse sic debet intelligi et per primum per voces scari

Sed Ratio quare debent con-

venire in genere est ista Quia genus attribuit dictioem substantiæ et tunc actiæ vel virtutis passive Sed ut actia et passia primo puenit substantiæ et non accipiens quia sola substantia agit et patitur. vij. metaphisice Et ergo adiectivum

significas accis accipit virtutem actus vel passus a re significata
per suum substantiu. Et sic si res significata per substantiu. Intelli-
gitur sexus masculini vel feminini vel neutrius sub hoc sexu mas-
culini feminini vel neutrius debet intelligi res significata per adie-
ctiuum. Et ergo si substantiuum est generis masculini tunc etiam su-
um adiectiuum debet esse generis masculini verbi gratia asinus in-
telligitur sexus esse masculini ergo et suu adiectiuu significas for-
mam accidentales ei inherente debet intelligi et per consequens signi-
ficari sub sexu masculino. Ut dicendo griseus asinus magnus asinus.
Et sic patet quare adiectiuum etc.

Sed ratio quare adiectiuum

suum substantiuu voluit conuenire in casu est ista. Quia casus est
dispositio substantie hoc est dictionis significantis substantiam in
ordine ad actum sed adiectiuum non ordinatur ad actum nisi per
suum substantiuu ergo adiectiuum debet conuenire cum suo sub-
stantiuo in casu. Etiam si res significata per oratione intelligatur sub
habitudine obliquitatis Ita etiam accidentia ipsius orationis debet
intelligi sub eadem habitudine obliquitatis ut si res significata per
substantiuu et suu adiectiuu intelligatur sub habitudine obliqui-
tatis sub eadem habitudine accidentia ordinis intelligantur qua
propter congrue dicitur dedi omni in isto panem.

Aduertendum est circa predic-

ta. Et ista tria accidentia respectina scilicet numerus genus et cas-
sus ad conuenientiam adiectiuu et substantiuu requiruntur sed non
sufficiunt. Nam preter ea ad huc requiruntur duo. Primum est quod
adiectiuum significet rem suam per modum adiacetis alteri. id est rei signifi-
cate per substantiuum quod substantiuum significet rem suam per
modum per se stantis in ordine ad rem significatam per adiectiuu
qua propter iste orationes sunt incongrue ut albus syllogismus.
candida propositio animal catheoricum quia ibi significatum ad-
iectiuu prime impositionis non potest specificare informare et de-
pingere rem significatam per adiectiuum. Secundum est quod substa-
ntiuum debet significare rem suam per modum specificabilis per rem
significatam per adiectiuum. Et adiectiuum debet significare
rem suam per modum specificantis rem significatam per substa-
ntiuum. Quia propter ista oratio homo rationalis non est con-
grua quia adiectiuum est inuentum propter specificare suum sub-
stantiuum. Sed hic rationalis non specificat suum substantiuu.
Quia homo est per se rationatus.

Contra regulaz arguitur Primo

sic. Adiectiuium et suum substantiuu voluit couenire in quatuor accidentibus grammaticalibus ergo male dictum est qd voluit couenire tantum in tribus. Antecedens probatur per floristam dicentes qd tuor albus habet trina bina relatio prebet ubi p albus intelligit adiectiuium cu suo substantiuo. Dicendum qd florista psonam comprehendit sub numero quia scdm paltianu primo minoris numerus et psona sunt accidentia sinuaga. i. coniugata qd ubicunqz reperit unu ibi reperitur et reliquum et econuerso et ubicunqz deficit unu ibi deficit et reliquum vt patet in verbis impersonalibus et infinitiuis que numeris et personis carent. Vel dicitur qd non est semper necessarium adiectiuium et substantiuum esse eiusdem psonae et hoc maxime verum est de adiectiuo voce tantum vt est pronomen. vt ego iohannes curro ubi ego et iohannes sunt eiusdem casus diuersarum tamen personarum et cetera. Ergo patet quomodo per sona sub numero comprehenditur.

Secundo sic. Opposita in diuersis subiectis non repugnant ergo etiam sequitur qd opposita accidentia in diuersis dictionibus non repugnant ergo cum adiectiuium sit generis feminini et substantiuum generis masculini esset congrua conuenientia vt dicendo alba vir. Antecedens probatur quia albedo socratis non repugnat nigredini ciceronis qd opposita debent inesse eidem susceptibili. Dicendum ad consequens qd licet opposita in diuersis subiectis non repugnant. tamen accidentia opposita in diuersis dictionibus repugnant et hoc maxime verum est quando iste dictiones pertinent ad vnā et eandem rem in numero sicut sunt in proposito adiectiuium et substantiuum accidentis et suum subiectum representantia que faciunt idem in numero.

Tertio sic. Adiectiuium et substantiuum differunt essentialiter ergo non conueniunt in his tribus accidentibus. Antecedens probatur quia adiectiuium et substantiuum habent diuersas dictiones essentielles vt prius patuit ergo non conueniunt. Etiam quecumqz differunt essentialiter et realiter etiam differunt accidentaliter sed adiectiuium et substantiuum sunt huiusmodi. Dicendum e negando consequentia qd non conueniunt in tribus accidentibus grammaticalibus qd nihil prohibet ea que differunt essentialiter couenire in accidentibus communibus sicut nix et cristallus dñt essentialiter et tñ pueniūt accidentaliter scz in albedine. Sic etia est de adiectiuo et substantiuo que differunt essentialiter

et consequenter accidentaliter. 22.

Quarto sic. Illa est congrua duodeci milia signati et tamen adiectivum et substantivum disconveniunt in genere. Antecedens probat pro secunda parte quia adiectivum scilicet signatum est generis masculini et substantivum milia est generis neutri. Nec potest excusari per hoc quod antiquitus milia erat generis omnis. Unde petrus helie. *Non flectas mille* da pluraliter genus omne quod tunc adiectivum et substantivum ad hunc disconvenirent in genere eo quod adiectivum esset generis masculini et substantivum generis omnis que sunt diversa genera. Dicendum quod communiter solet dici quod antiquitus milia erat generis omnis et declinabatur sic. *Non minatus* hi et hec et hec milia. Venitio horum et harum et horum milium et sic de alijs. secundum quam considerationem generis milia ponitur in predicta oratione sacre scripture. unde alexander. In triplici genere numeralia nomina pone unde quidam. In triplici genere milia dicta fuerunt. Milia signati data pure congruitati. Sed ad replicam dicitur quod non requiritur semper adiectivum et substantivum esse eiusdem generis totalis sed sufficit partialis vel dicitur quod hic adiectivum signati restringit suum substantivum scilicet milia ad standum secum in eodem genere.

Quinto sic. Relativum et suum antecedens disconveniunt aliquando in casu et tamen bene se sicut adiectivum et substantivum ergo etiam adiectivum et substantivum possunt aliquando disconvenire in casu. Antecedens notum est. Scilicet quod relativum sic adiectivum probatur quia relativum est sine cathegorema id est significat actum sine cathegorematicum. Non sine cathegorema est adiectivum. Item relativum fecit per modum referentis sed modus referentis est modus adiacentis hoc est una species modi adiacentis. Item relativum movetur per tria genera et per tres terminationes ergo est adiectivum. Dicendum negando consequentiam quod relativum et suum antecedens habeant se sicut adiectivum et substantivum quia si relativum deberet habere aliquod substantivum hoc erit condeclinatum sui antecedentis quod secum convenire debeat in casu ut dicendo video iohannem qui iohannes disputat diligo petrum cuius petri misereor. Secundo dicendum quod relativum consideratur dupliciter. Uno modo ut dicit actum referens dei et non rem relativam et hoc contingit quando circa ipsum exprimitur condeclinatum sui antecedentis sicut statim exemplificatum est. Alio modo consideratur ut dicit rem relativam et commotat actum referens dei et sic relativum capiendum est substantivum hoc est tenetur substantivum

v. 12-5

tine q
centra
S
unt m
ri sed
veniu
artifex
gure e
sectiui
cum si
di vnu
tum ex
S
in gen
stantiu
na litta
ne sine
cendum
substan
Sitr d
but n
omnis
ibi sub
ad ista
D
nemiue
adiecti
tinu est
gulas e
nando
et hec p
cit aler
M
adiecti
g discon
telligit

tunc quando circa ipsum non exprimitur condeclinatio sui antecessoris Sed primo modo considerando ipsum tenetur adiective

Sexto sic. Illa est congrua dyabolus est mille artifex et tamen adiectivum et substantivum disconveniunt in numero quod probatur quia adiectivum mille est pluralis numeri sed substantivum scilicet artifex est singularis numeri ergo disconveniunt. Dicendum quod mille non est adiectivum huius nominis artifex sed hoc totum mille artifex est unum nomen compositae figure ex duobus rectis compositum ergo ibi non est constructio adiectivi et substantivi sed potius ibi est constructio verbi substantivi cum similibus casibus ante et post Similiter dicitur ad illam videlicet unum mille viros ubi unum mille est unum nomen compositum ex duobus rectis et est constructio transitiva.

Septimo sic. Illa est congrua longa a et tamen adiectivum et substantivum disconveniunt in genere quia adiectivum scilicet longa est generis feminini et substantivum scilicet a est generis neutri ut patet per philosophum. dicentem quod nomina litterarum sunt generis neutri unde. Propria seu grece sunt lingue sine latine Sunt neutri generis nec idcirco sunt flexibus ullis dicendum quod a non est substantivum huius adiectivi longa sed habet substantivum subintellectum scilicet littera cum quo convenit in genere Sic dicendum ad istam adulter erit superad ubi adulter non est substantivum huius nominis superand ex quo ibi adulter ponitur materialiter et omnis dictio materialiter posita est generis neutri et ergo habet ibi substantivum subintellectum scilicet ille terminus Similiter dicitur ad istam inquit est curia Inquit illa dictio est curta .i. correpta

Octavo sic. Illa est congrua lis est de paupere et tamen adiectivum et substantivum disconveniunt in genere ergo. Accedens probatur per secundam partem quia adiectivum est generis communis per regulam Et commune nomen et substantivum est generis neutri Dicendum quod ipsa est congrua per presentem regulam et ad probationem dicitur quod lex pauper sit generis communis In declinando quoniam ei preponunt duo articula pronomina ut hic et hec pauper tamen in constructione est generis omnis et ergo dicit alexander. Pluribus et istis neutra sociare videbis

Nono sic. Illa est congrua albus pedem et tamen adiectivum et substantivum disconveniunt in casu quia adiectivum scilicet albus est nominis casus et substantivum scilicet pedem est actus casus disconveniunt in casu Dicendum quod non est contra regulam quia regum intelligitur de oio simpliciter congrua sibi punitur suodo che quod non est

Decio sic. Thauri mei et altilia mea sunt occisa et tamē
 adiectiuum et substantiuum disconueniunt in
 genere quia adiectiuum scilicet occisa est generis neutri et substan-
 tiuū scz thauri est generis masculini ḡ disconueniunt in genere. Di-
 cendum qd aliqui dicūt qd ista oratio non sit simpliciter congrua s;
 figuratiue p pceptionez generum sed hoc non valet quia adiectiuū
 in cōceptione genēz debet se conformare in genere cum dictione cō-
 cipiente et non cum dictione concepta qz dicit alexander Qd mas-
 culinum gen⁹ concipit femininum et neutrum nec reuoluerit ergo
 hic adiectiuū non debz conuenire cum dictione concepta in genere
 Qua propter dicendū est qd hic cōmittitur antithesis habens sis-
 eri quando accidēs ponitur pro accidente scilicet numer⁹ pro num-
 mero genus pro genere sicut hic Alij autem dicunt qd hic sit zēma
 ordinando sic constructibilia altilia mea sunt occisa et thauri mei
 et sic constructibile posterius assumptum disconuenit cūz priori in
 genere et sic dicendum est qd regula igitur de oratione simpli-
 citer congrua et non figuratiue congrua.

Undecimo sic. Hic est adiectiuū et substantiuum
 et tamē disconueniunt in numero
 scz duo iohānes qd pbat sic adiectiuū ē pluralis numeri et substan-
 tiuū scz iohannes est singularis numeri ex quo est nomen propriū
 qd caret plurali numero. Dicendū qd nomina propria possunt hab-
 bere pluralem numerum quatuor modis. Primo ratione euentus
 vt si casualiter contingeret qd duo homines vocarentur hoc nomi-
 ne iohannes vel catho tunc possumus de istis dicere isti sunt duo
 iohannes vel duo cathones ponendo hoc nomen iohānes in plu-
 rali numero. Secundo nomina propria possunt habere pluralem
 numerum propter similitudinem qualitatis corporalis vt si sint
 duo homines fortiores alijs possum⁹ de istis dicere isti sunt duo hec-
 tores quia hector fuit grecorum fortissimus. Tercio propter simi-
 litudinem qualitatis intellectualis vt si sint duo homines sapienti-
 ores alijs hominibus de ipsis possumus dicere isti sunt duo salo-
 mones ponendo hoc nomen salomon in plurali numero. ppter si-
 militudinem qualitatis intellectualis. Quarto ratione originis vt
 generationis vt si theucer generasset multos filios possumus de ip-
 sis dicere isti sunt tenceri ponendo hoc nomen tencer in plurali nu-
 mero. Verum tamen est qd quando nomen propriū ponit^r in plu-
 rali numero istorum quatuor modorum predictorum ratione tūc
 non sumitur proprie sed sumitur transumptiue siue similitudina-
 rie pro nomine appellatiuo. Et sic predicte orationes sunt congrue
 per regulam adiectiui et substantiui et cetera.

dispu
 Que

Exen

Dration
 positi
 ea In
 lum p
 lauda
 bo est
 suppo
 home
 hoc re
 quia r
 quilib
 fitione
 ter pe
 tio fo
 positu
 pium
 ibi ego
 Del si
 le reci
 ego p
 cipit i

Ecūda regula grāmati-

calis est ista. **Q** suppositū et appositū debēt puenire in tribus accidētibus grāmaticalib⁹ scz in nūero in psona et in rectitudine casuali. **E**xemplū vt socrates disputat. vñ vsus Inter appo et suppo tria cōuenientia quero. **Q**ue sunt persona numer⁹ casus habiēdo.

Exempla	Johannes laborat	Homo currit
	Animal dormit	Johannes dormit
	Sortes philosophat	Animal laborat
	Homo ratiocinat	Populus contendit
	Auis volat	Tu legis
	Asinus currit	Legere est agere.
	Dido dormit	Celum rubet
	Auicula garrīt	Penelope net
	Corvus crocitāt	Terra mugit
	Herculas furit	Venus salit
	Juppiter fulminat	Vulcaus fabricat

Pro istius regule maiori decla-

ratione Sciendū est pmo. **Q** suppositum potest sic diffiniri. Suppositum ē dictio scans rem per modum principij actus dicibilis de ea. In qua quidem descriptione dictio debz capi communiter nō solum pro simplici dictiōe sed etiam pro tota oratione vt seruare deo laudabile est vbi hoc totum seruare deo reddit suppositum huic vbo est. Dicitur notanter significans rem ad innuendum q omne suppositum in grammatica debet esse significatiuū alicuius rei. vt homo asinus substantia lapis albedo nigredo iustitia &c. Et per hoc remouentur sincathegremmata que non possunt esse supposita quia non significant rem sed solum rerū dispositiones. vt omnis quilibet et nullus &c. Que non possunt esse supposita sine dispositione subiecti quod disponunt. vel distribuunt. Dicitur notanter per modum principij actus dicibilis de ea per quod innuitur ratio formalis suppositi que in hoc consistit q res significata per suppositum hoc est suppositum debet significare rem que est principium efficiens actus significati per verbum. vt cum dico ego lego ibi ego significat rem de se loquentem efficiens de se actum legendi. Vel suppositum dicitur significare rem que est principium materia le recipiens et conseruans in se actum significatum per verbum. vt ego percutior vbi ego significat rem de se loquentem inquantū recipit in se percussione siue actum percipiendi ab alio illatum.

Vel sic suppositum est dictio significans rem de qua fit sermo si
eriant sermo de aliquo nihil aliud est quā scire rem aliquam per
modum similitudinis siue per se stantis siue aliqua obliquatione. Di-
citur notanter significare per modū similitudinis propter excludere vo-
mina adiectiua vt sunt albus niger que significant per modū ad-
iacentis. Dicitur notanter siue aliqua obliquatione propter excludere
re obliquos scz qm dñi et abtēi qui non possunt esse suppositi.
Actus aut potest esse suppositum in ordine ad verbū psonale infini-
ti modi vt me legere scolarem pficere est bonum. Sz appositū
est verbū significans actum per modū dicibilis de altero vt dicendo
ego lego ibi lego significat actū legēdi per modū enūciabilis de re
significata per hoc suppositum scz ego. In qua quidē descriptione v-
bum ponitur ad dñaz aliaz psonarū oionis eo q nulla aliarū psonarū
oionis significet per modum dicibilis de altero. Dem subitū
git scans actum per qd datur intelligi significatur vt res appositel
Tandem dicit per modū dicibilis de altero per quod remouētur v-
ba impersonalia que non possūt esse apposita qz quāq habent mo-
dum significandi essentialem verbi scz modū fluxus et fieri dicibil
de altero tñ carēt modū significandi accidētaliū scz persona et nume-
ro disponentibz ad pstructionem suppositi et appositū

Sciendum secundo q suppositum

est duplex scz directum et indirectum. Suppositū directū est
qd sit pntm in ordine ad vbum psonale finiti modi vt hō legit
vbi homo ē suppositū directū in ordine ad illud vbum psonale finiti
modi scz legit. Et dicit directū qz sit pntm qui recte significat rē
suam a qua egreditur actus verbi. Vñ florista Suppositū rectū
per primū dicto casū. Supposito tali vult psonale potiri. Sed sup-
positum indirectū ē qd sit per obliquū casū in ordine ad vbum pso-
nale infiniti modi vt me legere me studere me scribere vbi me est
suppositū indirectū in ordine ad verbum psonale infiniti modi scz
legere. Et dicit indirectū qz indirecte significat rem suppositi. Vñ
florista sunt indirecta reliquis tibi significanda.

Sciendum tertio q verbum p-

sonale scdm vocē sic describitur ē vbum qd scdm vsū nō scdm artem
ē coniugabile per tres distinctas terminationes triū psonarū vt clamo
clamas clamat. In qua quidē descriptione dicit scdm vsū vñ scdm ar-
tem propter quedā verba defectiua vt sūt. inquit. explicat rē. q
qm scdm vsū nō coniugatur per tres distinctas terminationes. tamen
scdm artem nō repugnat vt coniugent per tres distinctas terminationes

fiti p
data et
niti mo
diffini
buz p
actus
notant
accus

Di
capit
tionem
supposi
ad sup
am. V
positū
positū
illa qz
cat rem
mo mo
autē no
pit per

Di
dicit p
verbo
de vbi
quippe
runtur

Di
persona
bum p
one act
est quoc
ta vt est
scriptio
to intel
mum
bum pe

nam psona? Sz qz hec descriptio e insufficientis et solum ex vi voc
data et etiam qz no puenit omni verbo psonali qz vbo psonali infi
niti modi no puenit Ideo relinquit esse insufficientes Et e dada alia
diffinitio que pfecte explicat essentiaz verbi psonalis q talis e Ver
bus psonale est verbu cui inest psonalis ppietas ex pparatione ipsi
actus verbalis ad substantiaz extra appn In qua diffinitioe dicat
notanter cui inest psonalis ppietas per qd innuitur q persona sit
accns verbi Accns qd ex due vbi lez sit accns ppiu vbi psonalis

Dicitur notanter ex pparatione actus vbalis ad sub
stantiaz ad innuendū q verbum
capit suam psonalitem a supposito complectine ad qd bz inclina
tionem Qua propter dicit q verbus est prime psone qz attribuit
supposito prime psone Et sile verbum dicit secūde psone qz ppat
ad suppositū scde psone. Vel qz est actus rei loquēz de se vt ad ali
um. Vel qz attribuit rei loqnti de se qd no econverso dicim⁹ q sup
positū est prime psone qz ppat ad verbum prime psone Vel sup
positū est scde psone qz ppat ad verbus scde psone. Cui⁹ ratio est
illa qz prima psona significat rem de se loquētem Scda autē signifi
cat rem ad quā fimo dirigit. tertia autē significat rem de qua fit ser
mo modo actus et operationes sūt suppositoꝝ .i. singulariꝝ vba
autē non significant supposita sed accns ergo suppositum non ca
pit personalitatem ab apposito sine verbo s potius econverso

Dicitur notanter ad sbaz extra ad excludendū sb
stantiam intra a qua verbum no
dicat psonale que substantia intra dicitur res verbi que est in omni
verbo tam personali quā impersonali de personali notum est Sz
de vbis impersonalibus pꝛ p pꝛstianū pmo mioris dicētez Verba
quippe Impersonalia si intrinsice inspiciantur ad eorum res refer
runtur et tertie sunt persone.

Queritur quotuplex est verbū

personale Dicitur qz est duplex scz finiti modi et infiniti mōi Ver
bum psonale finiti modi est cui inest psonalis ppietas ex compati
one actus verbalis ad substantiaz determinatā extra appn Vt sic
est quod cōpatur ad substantiaz extra appn cum inclinatione finis
ta vt est idem sibi et vt actus progreditur ab ea In qua quidē de
scriptione Dicitur qd ppat ad substantiam extra appn eodem mo
do intelligēdo sicut prius dictū est in diffinitioe vbi psonalis in cō
muni Dicitur notanter cū inclinatione finita ppter excludere ver
bum personale infiniti modi quod pparatur ad substantiaz extra

aparteante cum inclinatione infinita Dicitur notari ut est idem sibi
q: verbū qd inclinatur ad substantias hz se ut actus accis aut et
stantia faciūt idem in nūero Et dicitur notari ut actus p̄gredit ab
ea ad denotandū q: verbum personale finiti modi cōparatur ad sū
stantiam ut ab eo egrediatur et non in ea reservatur.

Sed verbū p̄sonale infiniti mo

di est quod p̄patur ad sūam extra aparteante cū inclinatione infi
nita ut est idem sibi et ut actus in ea reservatur Vbi notanter di
citur cū inclinatione infinita ad differentiam verbi personalis fini
ti modi q: compatur ad sūam cū inclinatione finita Et dicitur notari
ut actus in ea reservatur p̄ quod tangitur suppositū verbi p̄sonale
infiniti modi quod est actus qui est calis receptivus et cōservativus
actus verbi transitivi. ut me amare vbi actus amandi incerte sine
infinitate cōparatur ad substantiam indeterminatam importatā per
actū in qua reservatur actus amandi.

Tres Quæritur Quot sunt conditiones que requi

runtur ad debitā constructionem
suppositi cū apposito Dicendū q: duodecim Nam sex requiruntur
ex pte suppositi et similiter sex ex pte apppositi. Primo requiritur ex p
te apppositi modū significandi fluxus vel fieri cui in supposito cor
respondet modū significandi habitus et quietis quia fluxus et fieri
nō poterit sine sūiecto haberi hoc ē q: omnis motus sine fluxus nō p̄
fieri sine sūiecto Quia ppter dicit aristoteles iij. phisicorū q: motus nō
est p̄ter res hoc ē sine finio a q̄ et finio ad quē mō verbū fcat p̄ mo
dū fluxus vel fieri ergo requirit aliquod firmū quod sustentat talem
fluxū vel tale fieri Secūdo requiritur ex parte apppositi composi
tio que nihil aliud est q̄ inclinatio actus ad sūam cui ex pte suppo
siti correspondet modus per se stant. quia appositū habz sūū significa
tū in supposito ergo requirit modū p se stantis sine fixitudinis qui
significat aliqd firmū sustentās fcatū apppositi Tercio requiritur ex p
te apppositi modū significandi ut ad alterū cui correspondet in supposito
modū significandi q̄ est illud qd est alterū hoc ē suppositū dicitur signifi
care rem in rōe p̄cipij ut qd ē illud alterū Quarto requiritur ex parte
appositi modus p̄nto scz finitus vel infinitus cui ex pte suppositi cor
respondet casus ut si est vbi p̄sonale finiti modi requiritur p̄ suppo
sito Si autē est vbi p̄sonale infiniti modi requiritur actus p̄ supposito
ut iohannē legere Quinto requiritur ex pte apppositi nūerū hūc nūerū
sibi p̄porcionatū in supposito ut si suppositū sit singularis nūeri tūc
etiam appositū pariformiter dicitur esse singularis nūeri et cōverso nisi
sit in oratione figurative congrua vel in oratione figurative admissa

Bial. Jog.

Se
non
terti
V
sio n
con
scz in
acc
mat
vol
te fl
con
in se
ter
rati
sim
sup
p̄t
bat
que
ut
neg
E
Ra
luz
sū
cen
et h
gen
per
p̄n
do
o v
rec
tra
ter
ba
qui
rati

Secundo requiritur ex pte apppositi psona habens psonam sibi ppor
tionatam in supposito vt si suppositum est prime psonae sedē vel
tertie apppositū sūt debet esse pme sedē vl tercie psonae et econuerso

His psumptis ponit conclusio

hio responsalis regule. Suppositū et apppositū in oīone simpliciter
congrua volunt conuenire in tribus accidentibus grāmaticalibz
scz in numero in psona et in rectitudine casuali dūmodo eis talia
accētia cōueniant. Que conclusio pbatur auctoritate omnium grā
maticoz in hoc vnanimiter cōsenciētiū q suppositū et apppositū
volunt cōuenire in his tribus. Et hoc patet specialiter aucto
te floriste dicentis. Personae casus numeri habitudo notet. Si dis
conueniunt admittit aut phibetur. Cui cōsōdat dictū alexandri
in scda sui. Vult intransitio rectū supponere verbo. Dicebat nota
ter in oratione simpliciter congrua ppter oīoes sine pstructiones figu
ratiue admissas scz enōtionez cōceptioz psonaz plemisim antithe
sim sine aliothecam et zeuma. In quibz oīibus oīonibz figuratiue
suppositū et apppositū discōueniūt in his tribus accētiis. Qua
ppter regula intelligit de oratione simpliciter congrua. Postea dice
bat dūmodo eis talia accētia pueniāt qz mltā possūt esse supposita
que nō sūt alecni numeri certi et certe persone vel alicuius certi casus
vt patet in istis oīonibz. Legere est agere. legere et nō intelligere est
negligere. Seruire deo est laudabile et sic de mltz alijs dicendū est.

Contra pōicta obicit pmo sic.

Regula presupponit falsū q ipsa est falsa quia presupponit q so
luz vbuz psonale vult habere ntm p supposito. Modo hoc ē fal
sum qd pbat qz verbū impersonale etiā hz ntm p supposito vt di
cendo via curritur. Ibi currit est verbū impersonale passiue vocis
et habz ntm p supposito. Sit verbū impersonale pter qz curro est
generis neutri desinēs in o et nō potest accipere super o quia si acci
peret nō esset latinū vt curro curro nō dicit. Dicendū negādo
pīaz qz currit nō est ibi vbuz impersonale h psonale passiue vocis et quā
do dicit tamen curro est vbuz neutrale et non potest accipere super
o verū est in prima et secūda psonis in verbo passiuo tamen bene
recipit r in tercia psona qz scdm pe. he. Ab omnibus verbis neu
tralibus actionem significantibus possunt deriuari verba passiuā
tertie persone. Dicebatnr notanter actionez fcentibz propter ver
ba neutralia que fcent figurales dispositionez vt sunt sto sedeo a
quibus non derinant vba psonalia passiue vocis tercie persone. Sz
ratio quare verba neutralia nō possunt de se formare verba passiuā

personalia prime et secunde p[er]sone Dicēdūz q[uo]d ideo quia sicut natura nihil facit frustra ita et ars nihil facit frustra cū ars imitat naturā modo si talia verba neutralia facerēt de se passiva in primis et secundis personis talia verba essent frustra id est ad nihil vtilia quia prima persona facit rem de se loquentem via autem de se non potest loqui dicendo curro: cum sit res inanimata carens loquela Similiter secunda persona significat rem ad quam sermo dirigitur frustra d[ir]igeretur ad viāz hoc est ad istam rem que nihil intelligit ergo non dicitur ad viam tu currens Sz tertia persona significat rem de qua fit sermo modo inter primam et secundam p[er]sonam bene potest fieri sermo de aliqua re siue illa sit animata siue inanimata. qua propter dicitur per he. q[uo]d ab omnibus verbis neutralib[us] actionem significantibus descendunt verba personalia passive vocis in tertijs personis vt curritur laboratur feritur.

Secundo arguitur. Illa est congrua sortes et plato currūt ⁊ tamē suppositū ⁊ appositū discōveniūt in nūero q[uia] suppositūz sz sortes vel plato est singularis nūeri et appositū sz currūt est pluralis numeri ergo discōveniūt in nūero Et non potest dici q[uo]d geminātū singulare equipollet numero plurali q[uia] singulare additū singulari facit ipsum magis singulare q[uam] non equipollet ei Antecedens p[ro]bat quia bonum additum bono facit ipsum magis bonum vt dicitur in topicis ergo a simili singulare additum singulari facit ipsum magis singulare. Item omni tale additūz suo tali facit ipsum magis tale quale ipsum est ergo numer[us] singularis additus singulari facit ipsum magis singulare. Item nihil dat q[uo]d nō habet sz nūer[us] singularis non habet plurales ergo nō dat ipsum Item totū nihil aliud est q[uam] sue p[ar]tes sed hic p[ar]tes sūt singlars numeri q[uod] ⁊ totum. Pro cui[us] argumēti solutione est aduertendum q[uo]d quāvis cōmuniter dicit in grāmatica q[uo]d duo nominatini singlars copulati per cōiunctiōz copulatiāz equipollēt nūero plurali tamē finaliter est dicendū q[uo]d copulātū potest p[er]siderari dupliciter Vno modo secūduz se et absolute inquantum duo nominatini singlars copulantur adinuicē nō in ordine ad vnūz terciū et sic geminātū singulare non equipollet numero plurali Alio modo consideratur illud copulatum nō sedm se et absolute quantūz ad modum significandi inquantūz isti duo nominatini sic copulati ordinantur ad vnum terciū et sic geminatum singulare potest equipollere plurali et hoc quidem verum est quantum ad significatum id est materialiter sed nunquāz quantum ad modum significandi id est formaliter sicut ostendunt auctoritates pro ista parte adducte.

10

Tertio arguit. Ista est congrua athene ē pulchra
civitas et tamē suppositū et appo-
situm discōveniūt in nūero quā suppositū scz athene est pluralis
numeri et appositū scz est ē singularis numeri ergo Dicendū q
hoc nomē athene et quodlibet nomē consimile habēs terminati-
onem nominis pluralis numeri consideratur dupliciter Vno mō
inquantum significat locum civitatis hoc est inquantū est propriū
unū nomen civitatis sic est singularis numeri tunc oratio est simpli-
citer congrua scz athene est pulchra civitas Alio modo inquantū
tale nomē vel consimile significat multitudinē hominū inhabitā-
tantum istum locum civitatis et sic est pluralis numeri et tunc ora-
tio est vitiosa excusanda tamen et admissa per figuram que dicitur
antithesis ponendo numerum pro numero.

Quarto arguit. Ista est congrua turba ruunt
et similiter ista plurima turba
straverūt vestimēta et tñ suppositū et appositū discōveniūt in nūe-
ro quia suppositū scz turba est singularis numeri et appositum scz
ruunt est pluralis numeri vel straverunt ergo contra regulā Di-
cendū q regula intelligitur de oratione simpliciter congrua secun-
dam voces et significationem simul Sed iste orationes et similes
nō sunt congrue simpliciter hoc est scdm vocem et significationes
simul sed tantum sunt congrue significatione tantum hoc est secun-
dum rem significatam Scz admittūt per aliotecam vel antithesim
que habet fieri quando vnum accidens ponit p reliquo sicut vnus
numerus p alio ponit vt liquet in presentibus orationibus.

Quinto arguit. Ista est congrua Quia in sacra
scriptura ponitur Sermones
summi patris est meditatio iusti Similiter illa oratio est cōgrua mā-
data tua meditatio mea est Et ista vestes quas gerit sordida lana
fuit et tñ suppositū et appositum discōveniūt in nūero q suppositū
scz sermones est pluralis numeri Appositum vero scz est est
singularis numeri Dicēdū est ad omnes istas orationes q si ap-
positum recipit suppositum singularis numeri tñ oratio erit sim-
pliciter congrua si autem appositum recipit suppositum pluralis
numeri tunc oratio erit incongrua que incongruitas per antithesim
tollitur Et antithesis potest dici pro altero positio Nam con-
ponitur ab anti quod est pro. et thesis positio Alij vero pro cōtra
accipiēt obiectum traxerunt. vt olli pro illi Et hoc ē q vult alex-
ander in secunda sui dicens Cum diversorum verbum rectis nūe-
rorum Interponatur vtrilibet associatur. Vbi alexander vult q

Bij

quandoq; verbum personale mediat inter supposita diuersorum
merorum tunc tale vbi potest puenire cum utroque numero secundum exigen-
tiam pgnitatem et sententie Sed ratio qua potest fieri Est idem pgnitas
nominis pluralis numeri cum idem pgnitate nominis singularis numeri
quantum est ex parte fecit quod specialiter patet in isto metro Quidij vel
tes quas genitis sordida lana fuit vbi reprobanit romanas mulie-
res de supfluitate vestium quod forme vestium erant boue. materia autem
earum fuit vilis Ideo dicit sordida lana ac si vellet dicere res que
est materia vestium fuit sordida lana Et sic admittitur ex parte ma-
terie .i. ex parte idem pgnitatis materie Sed ratio quare oportet est
expressio sententie sub sermone metrico.

Sexto arguitur. Ista est congrua Sermonem
que vos audistis habetur verum
et tamen suppositum et appositum discoueniunt in rectitudine casuali
quod appositum scilicet habet vult habere nomen p supposito ex quo est ver-
bum personale finiti modi per regulam Vult intrasitio scilicet hic non habet
nominationem p supposito sed actum ergo contra regulam Dicendum quod
ista oio non est simpliciter pgrua sed admittit per antithesim ponendo
casum scilicet actum per casum scilicet per nomen ut sermonem pro sermo Et sicut di-
cendum est ad illas oioes vrbes quas statuo vera est subducite naves Si
milit lapide quem reprobarerunt edificantes factum est in caput anguli

Septimo arguitur. Ista est congrua magister re-
uerende bibite et tamen sup-
positum et appositum discoueniunt in numero quod Antecedens preteritum quia
suppositum scilicet magister reuerende est singularis numeri appositum vero
bibite est pluralis numeri Dicendum est quod magister reuerende non
est suppositum huius vbi bibite sed habet suppositum subintellectum in isto
verbo bibite quod secundum primum primo minoris In omni verbo pri-
mo vel secundo persone certum intelligitur suppositum et sic predicta oio
dat intelligere istam magister reuerende vos bibite

Octauo arguitur. Ista est congrua legere est
agere et tamen appositum
non habet nomen p supposito sed Infinitum ergo contra regulam
Dicendum quod quousque verbum personale non habeat nomen p supposito huius
tamen aliquid quod supplet vicem nomen quod infinitiونس precipat modum signi-
ficandi nomen secundum quem potest esse suppositum reale sed non vocale Vnde du-
plex solet poni suppositum secundum floristam scilicet voles et reale Voles dic-
cio fecans rem per modum principij actus dicibilis de ea pueniens cum ap-
posito in numero in persona et in rectitudine casuali ut hoc equum aial et si-
milis Sed suppositum reale est quod fecit res per modum principij actus dici-
bilis de ea Non tamen conueniens cum appposito in predictis tribus

accide-
modie
tio est
poni
tio fut
marie
posito
cedit a
dalitit
ruram
te vt l
est act

florist
corda

Exem

Dclarat
matic
ddest
sic pa
ud qu
latine
latine
te rei
id est
mora
relati
In q
loco q
differ
aiffeo
dum
ceden

accidentibus grammatilibus sicut est infinitiuis qui pre ceteris modis potest reddere suppositū verbo psonali finiti modi cuius ratio est ista Quia sicut casus inter cetera accia nominis maxime disponit et accedit ad esse suppositi ex quo fm pe. he. casus est dispositio substantie in ordine ad actū. Sic similiter modus finiti in verbo maxie disponit ad esse apppositi ppter suā finitā modalitatē q̄ ex opo posito de tanto aliqd recedit a natura apppositi de quanto magis accedit ad naturā suppositi Sz infinitiuis ppter suā infinitā modalitatē et materialitatē recedit a natura apppositi et accedit ad naturā suppositi ratione rei verbalis in ipso nominaliter intellecte vt legere est agere .i. actus legendi est agere vt scdm alios lectio est actio Ita legere est bonum .i. actus legendi est bonus.

Tertia regula grammaticalis

est ista Q̄ relatiui substantie et sui antecedēs volunt cōuenire in numero genere et q̄ndoq; in psona et in casu. Exemplum sortes currit qui mouet. Vbi

florista Sunt genus in prima numerus persona notanda Nec cōcordare debent cum preueniente.

Johannes currit et ille mouetur

Exempla

Plato philosophatur quem video

Alix venit ad troiam et idem pugnabat

Pro ampliori istius regule declaratione

est sciendū pmo. Q̄ relatiui duplex scz loicale et grammaticale. Relatiui loicale est cuius hoc ipsum esse qd est quodāmodo est ad aliud se habere qd relatiui alio nomie vocetur ad aliquid et sic pater et filius dicuntur relatiui quia totus esse patris est ad aliud quodāmodo se habere scz ad filium et e cōuerso. De quo relatiui regula non intelligitur nec de ipso est ad ppositum Sed relatiuum grammaticale scdm pristinū primo minoris est ante late rei recordatiuum hoc est relatiui ē rememoratiui rei antelate rei id est rei prius dicte vt sortes currit qui mouetur. Vbi qui est rememoratiui socratis hoc est facit secundariam noticiā de socrate et sic relatio scdm pristinū loco preallegato est ante late rei recordatio In qua quidem predicta descriptione relatiui recordatiui ponit loco generis. Ante late rei ponit loco differentie qz p hoc relatiui differt ab antecedente qz relatiui facit secundariā noticiā de re antecedentis et est signum excitatiuum potentie pgnitiue ad faciendum recordationem de re de qua prius mentio est facta per antecedens. Dicitur tandem rei ubi tangitur significatum relatiui qz

per hoc qđ relatiuū facit recordationem est signum rei de qđo fa-
cit recordationem.

Relatiuorū antē aliud est sub-

stantie Aliud accidentis Sbstantie qđez vt q̄ que qđ is sumus ipse
sui et ille Accidentis quidem vt talis qualis tantus quantus

Relatiuū substantie est qđ refert rem per
modū substantie vt
sortes currit qui monet. albedo q̄ est in pariete color q̄ est in corpe
vbi reltiū scz q̄ et q̄ refert suū aſcedens p modū substantie sine p mo-
dū substantie Et dicitur reltiū substantie nō q̄ referat substantiaz vt dicti-
onem ſcantem rem substantialem Sed ideo qz quicquid refert sine
substantia sine accis refert p modū substantie sine p modū ſſistentie.

Relatiuū accidentis Est qđ refert rem suaz p
modū adiacentis alteri
sine p modū denominationis vt socrates est albus et talis est plato
talis est paul⁹ quale est mare vbi reltiū scz tale vt quale refert suū
aſcedens p modū adiacētis alteri sine p modū denominationis. z
dicitur accidētē nō ex eo qz referat accidēs Sz ideo qz quicquid refert
p modū adiacētis alteri sine p modū denominationis refert scz suū
aſcedens p ut inhereat vt adiacet pcretine alteri Dico no tantū cō-
cretine ppter nomia ſcantia accis abstractiue sine p modum p ſe
ſtantis et non alteri adiacentis vt albedo nigredo fortitudo. it.

Sciēduz secundo. q̄ reltiū substantie differt
a relatiuo accidentis dupli-
citer Primo qz reltiū substantie refert eandē rem in nūero z p mo-
dum qđ quid et sic facit relationē psonalez vt sortes currit qui mo-
netur aiaz venit ad troiam et idem pugnavit vbi relatiuū ſemp
refert eandem rem in numero.

Unde relatio psonalis est illa.

In qua relatiuū et antecedens ſupponūt p eadem re in numero id
est pro eadem persona pditionibus indiuiduantibus indiuiduas
ta Sed relatiuū accis est qđ nō refert eandē rem in nūero ſz in
ſpētie quia vnum et idem accis in numero non poteſt eſſe in dīſer-
ſis ſubiectis ſed bene in ſpētie et ſic facit relationem ſimplicem

Unde relatio ſimplex. Est qñ reltiū nō re-
fert eandem rem in
numero ſz in ſpētie vt ſortes est albus z talis est plato vbi talis re-
fert eandē albedinē in ſpētie ſz nō in numero Et ideo dicitur ſimplex

relatio
plex et
nus a
tame
tuo q
ſequen
pie ſu
Null
nit cū
um g
ſunt t
dictio
S
Rela
fert h
vt ſo
ſupp
num
mod
num
um a
tas i
fert
R
vt ſ
tem
am
R
ide
nor
ſub
ſcil
um
era
id
rec
lib

relatio qz relatiu refert eandem rem in specie. mo spes est natura simp-
plex et indiuisibilis Secdo differit qz relatiu substantie capit suu ge-
nus a dictione precedenti vt video hominem qui est animal Aliqu
tamē et improprie capit suu gen⁹ a dictione sequenti vt in semine
tuo qui est christus Sed relatiu accit⁹ capit suu gen⁹ a dictione
sequenti vt talis est nilus quale est mare vbi hoc relatiu quale ca-
pit suu gen⁹ ab hac dictione scz mare cu qua puenit in genere
Nullū tale est deo sacrificiu qualis est salus aiaz vbi qualis cōne-
nit cu dictione sequenti in genere. aliqui tamē hūmproprie trahit su-
um genus a dictione pcedenti. Vnde oratius putrescentes mame
sunt tales qles eqna vbera vbi relatiu quales trahit suu gen⁹ a
dictione precedenti et non sequenti.

Sciendū tercio. Scz idemprimitatis et diuersitatis
Relatiu substantie idemprimitatis est qd supponit pro eodez qd re-
fert hoc est qd refert eandem rem in numero et p eadem supponit
vt socrates currit qui mouetur vbi hoc relatiu qui refert socrates z
supponit hoc est scdm intellectuz accipitur pro eodem socrate in
numero Et dicit relatiu substantie qz refert eandem rem in numero p
moduz p se stantis et dicit idemprimitatis qz supponit p eadez re in
numero quam refert Cuius ratio est qz relatiu substantie refert su-
um antecedens sub maxima vnitae qua potest Sz maxima vni-
tas in substantia est vnitae numeralis ergo relatiu substantie res-
fert suum antecedens sub vnitae numerali.

Relatiuū diuersitatis. Est qd supponit p
alio ab eo qd refert
vt socrates currit et alius disputat vbi hoc relatiu alius refert socra-
tem et amen non supponit pro eo sed pro alio a socrate vt socrates
currit et alius disputat. i. socrates currit et alius a socrate disputat

Relatiuum autem substantie.
idemprimitatis vlt⁹ius diuiditur in relatiu substantie reciprocu z
non reciprocu Relatiu reciprocu est qd refert substantiaz agentem
sub modo patientis vt socrates videt se vbi hoc relatiu reciprocu
scilicet se refert socratem que est substantia agens hoc est principis
um actus videndi et ponit illam substantiam agentem scilicet so-
cratem sub modo patientis quia reflectit actum videndi in illud
idem suppositum a quo exiit Et ideo dicitur reciprocu a vbo
reciproco as are qd idem est qd petere vel reflectere quia per quā
libet orationez in qua ponitur relatiuum reciprocu significatur

ibi reciprocatio que nihil aliud est quam reuersio actus in idem p[ri]ncipium a quo processit.

Relatiuū substantiæ non recipro

cum Est qđ non refert substantiam agentem sub modo patientia vt qui ille ipse. Scias tamen qđ relatiuū substantiæ reciprocu[m] nō potest diuidi in relatiuū reciprocu[m] substantiæ diuersitatis quia reciprocatio est circularis relatio. Modo in circulo non est aliqua diuersitas sed idempritas ex quo ibi idem est principium et finis quia propter sequitur qđ nullum habemus relatiuum reciprocu[m] diuersitatis s[ed] omne tale est idempritas. Sic similiter etc.

Relatiuū accidentis diuidit[ur] in

relatiuū accidentis idempritas et diuersitatis. Relatiuū accidentis idempritas est qđ refert idem accidens in specie p[er] quo supponit cū suo antecedenti vt fortis est alb[us] et talis est plato vbi hoc relatiuū talis refert albedinem socratis in specie p[er] qua supponit. Et dicitur relatiuū accidentis qđ refert suū antecedens p[er] modū denominationis id est p[er] modū inheret[is] sine adiacentis alteri. Et dicitur idempritas qđ supponit pro eodem accidente in specie. Cuius ratio est qđ relatiuū accidentis debet referre suū antecedens sub maxima vnit[er]itate qua potest. Sed maxima vnit[er]itas in accidentib[us] est vnit[er]itas specifica ergo relatiuum accidentis vult referre suū antecedens sub tali vnit[er]itate specifica et non sub vnit[er]itate numerali quia vnum et idem accidens in numero non potest esse in diuersis subiectis.

Relatiuū accidentis diuersitatis

est qđ supponit pro alio accidente ab eo qđ refert vt iohannes est alb[us] et alteriusmodi est plato vbi hoc relatiuū scilicet alteriusmodi refert eandem albedinem in specie s[ed] supponit p[er] alia qualitate ab ea quā refert et istis relatiuis nō habemus p[ro]pria nomina imposita s[ed] circūloquimur ea p[er] hoc complexum alteriusmodi alterius quantitatis alterius qualitatis vt iohannes est magn[us] et alterius quantitatis est petr[us].

Sciendū quarto.

Antecedens est dictio faciens p[ri]mam noticiā de re vt hō currit qui mouet vbi hec dictio scilicet hō dicitur antecedens et facit p[ri]mam noticiā de homine in ordine ad illud relatiuū scilicet qđ facit secundā noticiā de eodem et illa noticiā dicitur p[ri]ma nō simpliciter s[ed] in ap[er]tione ad relatiuū s[ed] sequens qđ facit secundā noticiā et ideo dicitur a[n]te a vbo antecedens is ere qđ antecedit. i. p[re]cedit suū relatiuū et ideo ip[su]m relatiuū nō habet locū in or[di]ne nisi ei p[re]cesserit suū antecedens vocaliter vel mentaliter. Di

atur no
cedens
expresse
feris n
nibus o
omnibu
dentis p
enti simi
des vid
subintel
telligit
est inte
cedente
cit p[ri]m
secunda
s[ed] non e
gi sine
ad suū
nificato
absq[ue] p
qui disp
in relati
per ant
verum
cidentis
tibus v
qualis
est mar
in antec
monstr
ligi in a
Lo
lati gr
ambo
ro in ge
la relati
non int
cundo
oportet
accidit

citur notanter mentaliter qz scdm pristinū primo minoris Antecedens nō semper expresse ponit qz potest subintelligi relatiuo posito expresse vt venit cuius causa deest exigit cui debeat Amo cuius miseris minas quē timeo. floret quo docente pficio. In quibus omnibus orationibz ponit relatiū p defectū sui antecedētis et ergo in omnibus istis orationibus subaudiendū est nominatū loco antecedētis potest etiā antecedens subintelligi in obliquo relatiuo existenti simili obliquo vt misereor cui? miseris parco cui parcas. cui des videto Amor quo gaudeo. In quibz orationibus antecedens subintelligitur in obliquo et sic ex p̄dictis p̄t qz antecedens subintelligitur in relatiuo qz nō ecōuerso hoc est ipsū antecedens bene potest intelligi in relatiuo qz relatiuū non potest intelligi in suo antecedente Cuius ratio est qz antecedēs habet se vt prius ex quo facit primam noticiam. relatiū autē habz se vt posterius ex quo facit secundam noticiā. modo in posteriori bene potest intelligi prius qz non ecōuerso Alia ratio est qz significatū relatiui nō p̄t intelligi sine significato sui antecedētis ppter respectū quē relatiū habet ad suū antecedēs Sz scaturit antecedentz bene potest intelligi sine significato relatiui vt possū intelligere scaturit istius oīis hō currit absqz scato alteri? oīis Sz nō possū intelligere scaturit istius oīis qui disputat absqz scato sui antecedentz et qz antecedēs potest intelligi in relatiuo sed non ecōuerso vnde florista Nulla relatiua des scire per anteriora Per que relatiua dare tu potes anteriora et hoc est verū nisi sit relatiuū antecedētis quia scdm pristinū relatiua accidentis ratione demonstrationis possūt intelligi in suis antecedētibus vt demonstrato virgilio talis fuit homer? vbi subintelligit qualis est virgilius Similiter demonstrato nilo isto fluminio. tale est mare qz subintelligitur qualis est nilus vbi relatiū subintelligit in antecedente qd solū sit qz relatiua accidentis vñū scant et aliud demonstrant et sic ratione demonstrationis admittitur relatiuū intelligi in antecedente qz alias nunquam His p̄suppositis Sit bec.

Conclusio responsalis Est qd relatiui grāmaticale substantie idētitatis uō reci. p̄ci et suū antecedens ambo casualia in oīoe simpliciter cōgrua volūt cōuenire in numero in genere et aliquādo in p̄sona et in casu Dicitur primo in regula relatiui grāmaticale ppter excludere relatiui loycale de quo regula non intelligitur Ut sunt pater filius dominus seruus Dicitur secundo relatiuum substantie ppter relatiuum accidentis quia non oportet relatiuum accidentis puenire cū suo antecedēte in p̄dictis accētibus vt tunica est nigra et tale est scammū Talis ē nil? qle est ma

re. Dicitur tertio idem p[ro]p[ri]etate q[uod] n[on] oportet relatiu[m] diuersitatis c[on]ue[n]ire in n[um]ero et in casu cum suo antecedente ut sonor ali[us] uox ali[us] n[on] uox ubi relatiu[m] diuersitatis scilicet aliud disc[on]uenit in n[um]ero et in casu cu[m] suo antecedente Dicitur quarto n[on] reciproc[um] q[uod] n[on] oportet relatiu[m] reciproc[um] puenire cu[m] suo antecedente in p[re]dicat[i]o[n]e accid[en]tib[us] ut iohannes diligit se Dicitur quinto ad suu[m] antecedens p[ro]pter illas v[er]b[is] p[er] se species est q[uod] p[re]dicatur de pluribus n[um]ero differ[en]tib[us] ubi hoc relatiu[m] q[uod] non refert ad antecedens expresse positu[m] scilicet sp[eci]es h[ab]et ad antecedens subintellectum scilicet vniuersale ut sit sensus species est. s. vniuersale q[uod] p[re]dicat de pluribus Similit[er] ibi rex est corniti patrie que p[er]ualz omni ubi que n[on] refert ad antecedens expresse positu[m] h[ab]et subintellectu[m] scilicet ciuitas ut sit sens[us] rex est corniti scilicet in tali ciuitate q[uod] s. ciuitas p[er]ualz omni patrie Dicitur sexto ambo casualia p[ro]pter excludere relatione n[on] casualia de quib[us] regula n[on] intelligit[ur] ut fortes currit taliter q[uod]liter plato Dicitur septimo in o[mn]i simpliciter congrua p[ro]pter illas v[er]b[is] c[on]similes est pia stirps iesse que christu[m] credim[us] esse Dicitur octauo aliquando in p[er]sona et in casu ad tenotandu[m] q[uod] n[on] oportet relatiu[m] et suu[m] antecedens semp[er] esse eiusde[m] p[er]sonae et casus Na[m] hec e[st] congrua Ego sum que vides tu es studiosus que diligo et tamen ibi relatiu[m] et suu[m] antecedens non sunt eiusde[m] p[er]sonae nec eiusde[m] casus q[uod] antecedens scilicet ego est p[ri]me p[er]sonae et relatiu[m] scilicet que est tercie p[er]sonae ergo bene dicit[ur] in regula aliquando in p[er]sona et in casu Et scias q[uod] relatiu[m] et suu[m] antecedens semp[er] volu[n]t habere diuersa verba vel vnu[m] verbu[m] geminatum. Vnde florista p[re]cedens et qui binis verbis volo iung[ere] Diuersis. verbum vel datur eis geminatum In quibus verbis vult q[uod] relatiu[m] et suu[m] antecedens volu[n]t constru[i] cum diuersis verbis vel cum vno verbo geminato exempli p[ri]mi ut fortes currit qui mouetur exemplum secundi ut ego sum qui sum et.

Contra regulam arguit p[ri]mo sic.

Ista est congrua est locus in carcere q[uod] iulianu[m] appellat et tamen relatiu[m] et suu[m] antecedens disc[on]ueniunt in genere Assumptu[m] p[ro] p[ri]ma parte p[ro]bat[ur] q[uod] illas o[mn]es ponit salustius poeta in cathedrario ergo est c[on]grua tenet c[on]sequen[tia] q[uod] omnis sermo poeticus est ver[us] et p[ro]sequens c[on]gruus tenet c[on]sequen[tia] q[uod] omnis sermo poeticus est sermo sapientis. mo[d]o sapientis non est mentin[us] p[ri]mo elencor[um] g[er]mo poetic[us] est ver[us] et p[ro]sequens p[ro]gruus Et assumptu[m] p[ro] secunda p[ar]te p[ro]bat[ur] q[uod] antecedens est generis masculini scilicet locus et relatiu[m] scilicet q[uod] e[st] generis neutri ergo disc[on]ueniunt in genere Dicendu[m] q[uod] regula intelligit[ur] de o[mn]i simpliciter c[on]grua. mo[d]o p[re]sens o[mn]i n[on] est simpliciter congrua sed figuratiue scilicet per aliotheam Secundo dicit[ur] q[uod]

admittit
ponit rel
id est p[ri]m
qu[er]it v[er]b
illud rel
one sequ
opus d[ic]t
Vnde h[ab]et
genere q[uod]
candum

D

crem[us]
nere g[er]m
et relatiu[m]
cenduz
ceden
nerum c
numz
g[er]m
fit parti
lud dim
ritatis
num rel

L

tame[n] re
q[uod] ante
scilicet ipsa
simplic
tes illa
plurali
ralitas
tas rel
expressi
q[uod] equa
dimin
miseri
neutro
debat
Se

admittitur per vnam regulam florisse et alexandri scilicet quicumque
ponit relatiu inter casus diuersorum generum qui significat eandem res
id est pertinet ad eandem rem tunc relatiu debet conuenire cum dictione se-
quenti vel precedenti secundum exigentiam congruitatis et sic in proposito licet
illud relatiu quod non puenit cum dictione precedente tamen puenit cum dictio-
ne sequenti in genere. Et similiter dicendum est de istis preclarum est
opus ciceronis qui catbo maior dicit. Similiter semen qui deus est
Vnde florista Si substantiuum duplex referatur ad vnum. In vario
genere qui conformatur utriusque. In medio positum sic mobile dico lo-
candum ut rosa est pulcherrima vel pulcherrimus florum.

Secundo arguitur. Ista est congrua quantitatis
aliud continuum aliud dis-
cretum et tamen relatiu et sunt antecedens disconueniunt in ge-
nere. Et. Aliis probatur quod antecedens scilicet quantitas est generis feminini
et relatiu scilicet aliud est generis neutri. Etiam disconueniunt in casu. Dic-
endum est quod ipsa est oio simpliciter congrua et quantitas non est an-
tecedens huiusmodi relatiui aliud si habet antecedens subintellectu scilicet ge-
nerum quod oio valet tantum generis quantitatis aliud genus est conti-
nuum et aliud genus est discretum. Secundo dicitur quod admittit per vnam re-
gulam per. he. quodcumque totum diuisum ponit in singulari numero et
sit particula prebus inanimata sine insensatis tunc relatiu referens il-
lud diuisum in singulari numero debet poni in neutro genere si quan-
titatis est totum potestatem positum in singulari numero et relati-
uum referens ipsum ponitur in neutro genere.

Tertio arguitur. Ista est congrua virga tua et ba-
culus tuus ipsa me consolata sunt et
tamen relatiui et sunt antecedens disconueniunt in numero et in genere
quod antecedens est singularis numeri et diuersorum generum. Relatiu autem
scilicet ipsa est pluralis numeri et generis neutri. Dicendum quod ipsa non est
simpliciter congrua si admittit per aliotheam. Sed sunt due rationes excusa-
tes illam improperatam scilicet ratio qua potest fieri et est. Quod relatiu
pluralis numeri referatur ad pluralitatem antecedentium que plu-
ralitas videtur correspondere numero plurali. etiam est idempti-
tas relatiui cum suo antecedente. Sed ratio quare oportet fieri est
expressio sententie sub breui loquio quia psalmista voluit designare
quod equaliter esset consolatus per virgam hoc est per correctionem
diuinam que per virgam intelligitur. Et per baculum id est per
misericordiam que per baculum intelligitur et ideo posuit ipsa in
neutro genere in plurali numero ad denotandum quod equaliter gau-
debat de correctione et misericordia.

Secundo dicitur quod ista oratio admittitur per vnam regulam

qua cōmuniter vtiūtur poete et similiter aristoteles in dictis suis
videlicet Quicūq; ponit aliqd pūctū ex diuersis generib; in nūero
singulari tūc relatiū referēs illud pūctū debet poni in neutro gene
re q; neutriū gen⁹ est gen⁹ essentie nō determinās vel respiciens cer
tū et determinatū suppositū Et sic debet fieri relatio ad aliqd cōmu
ne transcendens sc; ad hoc nomen ens vel ad aliqd huiusmodi ve
lit sens⁹ virga tua et baculus tuus ipsa sc; entia et nō alia sūt me
consolata hoc est vga tua ⁊ bac⁹ tu⁹ sūt entia que sūt me solata.

Quarto arguitur. Et regula sequeretur quilla
in memoria qui scripsisti bucolica quā oīz ponit pristin⁹ primo
minoris Sed hoc est falsū q; scdm pristinū loco preallegato Quā
uis ad ceteros casus fiat relatio ad vtrū tamen relatio nequaquā
potest fieri q; relatiū caret vocatiuo Etia; scdm florissam Nō sit
per quitiū directa relatio casus Dicendū q; pristinū in predicta
ppositione capit illam prepositionē ad p per videlicet q; p vocati
uum non potest relatio fieri h; bene ad vtrū. Secundo dicit q; ibi
non sit relatio ad illū vtrū formaliter positū sc; virgili sed ad no
minatiū pnomiales subintellectū in illo verbo secunde persone
sc; vniis Tercio dicit q; lic; p vtrū nō potest fieri relatio directa ta
men bene relatio indirecta Vnde relatio directa est quādo relati
uum et suū aīcedens sūt eiusde; casus vt sortēs currit q; mouetur
Sed indirecta est quādo relatiū et suū aīcedens non sunt eiusde;
casus vt o aqua benedic dominō que extat super celos.

Quinto arguitur. Ista admittitur congrua
han qd interpretat dom⁹ pacis Similiter vestis est pulchra qd di
citur a verbo vestio is ire similiter deus dat aureolaz qd nomē ha
betur ab auro vbi relatiū et suū aīcedens discōueniūt in genere.
Dicēdū est q; h; orationes ⁊ consimiles sūt de rigōre verborū in
cōgrue si relatiū referat ad antecedens formaliter positū tamē pos
sunt admitti congrue p subintellectionem dicēdo christ⁹ est nat⁹ in
bethlehem qd sc; nomē bethlehem interpretatur domus pacis.
Similiter vestis est pulchra qd. s. nomē vestis derinat a vbo vestio
is ire Similiter deus dat aureolaz qd. s. nomē aureola derinatur ab
auro Etiam admittunt quia aīcedens includit duo scilicet voces
et significationem et sic relatiuum refert antecedens solum pro vo
ce et non pro significatione primaria Et illa est ratio qua potest fi
eri Sed ratio quare oportet fieri est breuitas sermonis.

Sexto arguitur. Illa est congrua lucez tuam ⁊
et tamen relatiu et suu aſcedens d iſcōueniunt in genere Antecedēs
pbatur qz antecedens ſcz lucem tuam eſt generis feminini ſingul
laris numeri et relatiuum ſcz ip ſa eſt generis neutri et pluralis nu
meri ergo diſconueniunt Dicē dñz qz ipſa non eſt ſimpliciter con
grua ſfiguratiue Admittit eñ p anthubelun ponendo genus p
genere ſcz ipſa p ipſe Scđo dicit q nō refertur ad aſcedens for
maliter poſitū ſed ſubintellectū ſcz entia dicendo emitte lucez tuā
et veritatem tuāz qz ipſa ſcz entia deduxerunt me.

Septimo arguitur Illa eſt cōgrua In pace in id
ipſuz dormiaz et requieſcam ⁊
tamen relatiu et ſuum aſcedens diſcōueniunt in genere ergo Anſ
pbatur qz antecedens eſt generis feminini et relatiu ſcz in idipſum
eſt generis neutri Dicē dñz qz ſi relatiu ſcz in idipſuz refertur ad an
tecedens formaliter poſitum tunc oratio eſt ſimpliciter incongrua
Si aut referat ad aſcedens ſubintellectuz ſcz chriſtuz tunc oratio
eſt congrua. Et ſenſus eſt dormiaz in pace. ſ. gratie et requieſcam in
idipſum ſcz chriſtuz qui eſt pax glorie ⁊ ſic admittit ratione ſubin
tellectionis huius acti ſcz chriſtuz Alij vero dicunt qz in idipſuz ſit
aduerbiū tempis vlt cōgregandi vel qualitat⁹ et valet intantuz ſi
cut eternaliter et ſcđm hoc non eſſet ibi relatiu et ſuū aſcedens ⁊
vt ſic non oportet ea puenire in predictis accidentibus.

Octauo arguitur. Illa eſt congrua temp⁹ qui
fuit in eodem ptinet act⁹ et
tamen relatiu et ſuū antecedens diſcōueniunt in genere quia ante
cedens ſcz tempus eſt generis neutri et relatiu ſcilcz qui eſt generis
maſculini Dicenduz qz tempus non eſt antecedens huius relatiui
qui h actus vt tempus cōtinet actus qui. ſ. actus ſiunt in eodē tpe

Quarta regula grammatis

tialis eſt iſta. Demonstratiu et ſuū demōſtrabile
debent puenire in numero in genere et in caſi Etñ
vt ille homo Illa mulier Illud animal Vñ verſus

Adiectiua velut ſubſtantiuis ſociantur. Sic demonſtantiua demō
ſtratis iungere debes. ⁊.

Ratio regule eſt iſta. Quia de
monſtratiu et ſuū demōſtrabile bñt ſe ſicut adiectiui et ſubſtantiui
que volunt puenire in his tribus accidentibus ergo etiam demon
Li

strati et demonstrati volūt puenire in his tribus. tenet consequē
cia qz vbiqz est demonstrati et suū demonstrabile ibi est adiecti
uum et substantiū sed non eōuerso et sic ista regula habet se ad re
gulam adiectiui et substantiui sicut pars ad totum.

Sciendū primo qd demonstra

ti ē dictio significans per quā fit demonstratio vel est dictio signifi
cans suū significatū p modū demonstrantē aliter vt ille homo ibi de
monstratiūz scz ille est dictio p quā fit demonstratio id est dictio sig
nificans suū significatū per modum demonstrantis aliter scz suū
demonstrabile. Et demonstratiū est duplex scz casuale et non casu
ale. Casuale est qd habet casum pro accidente. Et tale est duplex
scz nominale et pnomiale. Nominale vt talis tantus et similia.
Pronominale vt ego tu ille ipse iste hic is meus tuus suus noster
et vester. Sed demonstratiū nō casuale est qd non habet casum p
accidēte vt sunt aduerbia demonstratiua loci vt hic ibi illuc istuc
et similia. Et similiter aduerbia demonstratiua vt en ecce Et aduer
bia demonstratiua q̄liratz et quātitatz vt taliter quātiūz et similia de
quibz omibz demonstratiuis non casualibus non intelli gūt reglā.

Sed demonstrabile. Est dictioicans rē demo
stratam vt ille hō currit
vbi ille est demonstratiūz et homo est demonstrabile. i.icans rez q
apta nata est demonstrari vl que actualiter demonstrat. z cōsimilia
demonstrabilia sūt equus asinus aial leo infūtia albedo color zc.

Sed demonstratio. Est res subiecte oculi vl tā
quā subiecte oculis certa res
p̄sentatio vbi representatio ponit loco generis qz ois demonstratio
est representatio alicui rei. Dicit p̄nter rei subiecte oculis vl tanq
subiecte oculis vbi tangit potētis p̄gnitina cui sit demonstratio. Ma
in omni demonstratione res demonstrata p̄ntat oculo corporali sicut
fit in demonstratione p̄sonali rei visibilis. Vl res demonstrata p̄sen
tatur oculo intellectuali sic p̄tingit in demonstratione impersonali.

Duplex ē demonstratio. scz ad s̄m z ad i
tellectū. Demon
stratio ad s̄m ē qm demonstratiū z demonstrabile accipiunt p eadem
re in nūero vt ille currit demonstrando perz vbi demonstratiū scz ille
et res demonstrata scz soctes accipiunt p eadem re in nūero Et dr de
monstratio ad s̄m qz p ea dem̄ant res q solo sensu visus p̄cipiūt.

Demonstratio ad iutellectū est.

Quando demonstratum et demonstrabile non accipiuntur per eadem re in numero
ut dicendo tantus est socrates demonstrando alium hominem qui
est eiusdem quantitatis cum socrate. Et dicitur demonstratio ad intellectum
quia est solum rei intelligibilis hoc est per eam demonstrantur res
que intellectu percipiuntur.

Contra hoc arguitur. Nulla est

relatio ad intellectum ergo nulla erit demonstratio ad intellectum te-
net consequentia quia non videtur ratio diuersitatis. Dicendum breuiter
negando consequentiam quia aliquando est demonstratio ad intellectum quia demon-
stratio obicitur potentie cognitiue siue cognoscitiue. Sed secundum aristotelem
tertium de anima duplex est potentia cognoscitiua scilicet sensitua et in-
tellectiva siue sensus et intellectus et ergo sicut demonstratio vel res
demonstrata obicitur sensui ita etiam potest obijci intellectui. Et
ergo dicendum est quod licet demonstratio est duplex non tamen relatio est du-
plex scilicet ad sensum et ad intellectum. quia reuera est ante late rei recor-
dationem. modo res ante lata id est prius dicta est absens. modo illud quod
non est presens non potest sensui percipi sed solum intellectui quia sensus
non percipit suum obiectum nisi in presentia rei sensibilibus ergo solum du-
plex est demonstratio scilicet ad sensum et ad intellectum et non relatio.

Alio autem modo diuiditur demon-

stratio in personales et simplices. demonstratio personalis est quoniam demonstratum et su-
um demonstrabile accipiuntur per eadem re in numero hoc est quoniam idem intel-
ligitur per demonstratum quod demonstrabat personaliter ad oculum ut ille cur-
rit demonstrando socratem currentem ubi demonstratum scilicet ille et demonstra-
bile scilicet socrates accipiuntur pro eadem re in numero. Sed demonstratio sim-
plex est quoniam demonstratum et suum demonstrabile non accipiuntur per eadem re
in numero sed pro eadem re in specie ut sacerdos dicit in consecra-
tione salis. alizens misit te in aquis ubi presbiter vel sacerdos non
vult designare idem sal in numero sed idem sal in specie id est in natu-
ra communi. Similiter dicendo hec herba crescit in ortu meo demon-
strato herbam similem in specie. Et dicitur demonstratio simplex quia ibi
demonstratum et suum demonstrabile accipiuntur pro natura specifica quod
dicitur simplex id est in simplici essentia distinctis. Item presupponitur hec

Conclusio responsalis. quod demon-

stratum demonstratiue tantum et suum demonstrabile ambo ca-
sualia in oratione simpliciter congrua debent conuenire in tribus
accidentibus grammaticalibus scilicet in numero in genere et in casu

Dicit primo demonstratiū demonstratiue tenetū ppter demonstratiū re-
latiue tenetū vt socrates currit et illum video vbi illuz non tenet
demonstratiue sed relatiue. Dicit scdo ambo casualia ppter istam et
similem ecce magister vbi demonstratiū nō est casuale et ergo nō
indiget cōuenire cum suo demonstrato in pdictis accidentibus. Di-
citur tercio in oratiōe simpliciter cōgrua ppter istam et consimilem
Nos papa mandam⁹ vbi demonstratiū scz nos est pluralis nume-
ri et demonstrabile scz papa est singularis nūeri qd discōueniūt in nu-
mero sed hoc nō est contra regulam quia regula intelligitur de ora-
tione simpliciter congrua

Contra regulam arguit primo

sic. Hic est demonstratiū et suū demonstrabile dicendo Tāta est so-
ror mea demonstrando socrates. Sicut tant⁹ est henric⁹ demonstran-
do catherinaz vbi demonstratiū scz tant⁹ et tanta discōueniūt in ge-
nere cū suo demonstrato scz socrates vlt catherina. Dicitur qd regula
sic debz a ppropriate intelligi qd demonstratiū ppre dictuz punitū et
dictio scās rez demonstrataz sub tali conceptu sub quo fit demonstra-
tio debet puenire in his pdictis tribus accidentibus. Dicit notanter
demonstratiū ppre dictū qd demonstratiū improprie dictū non indiget
puenire in istis accidentibus cū suo demonstrabili vt patz in istis exem-
plis in argumēto adductis. Vñ illud demonstratiū dicitur improprie
dictū qd nō capit p illo qd demonstrat s; p aliquo alio. vt tant⁹ est
henricus demonstrando socratem. Sed illud demonstratiū dicitur
cū ppre dictuz qd accipit p se p illo quod demonstrat. Dicit pmi-
tū ppter demonstratiū possessiū sicut meus tūus et. que licet di-
cunt demonstratiū ppre dicta nō tñ indiget semp puenire cū suo de-
monstrato expresso. Dicitur sub tali cōceptu sub quo fit demonstratio
qd si vellem cōcipere rem demonstrataz sub illa ratione qua est aīal
et exprimere demonstratiū sub femino vlt masculino genere tunc
oratio esset simpliciter incōgrua vt dicēdo illa currit papiēdo rez
demonstratam sub illa ratione sub qua est aīal ergo qñ demonstratiū
aliū se habz quā pcept⁹ subordinat⁹ rei demonstrare tūc erit oratio
incōgrua et ergo si velim pcipere rez demonstrataz sub illa ratione
sub qua est substantia tūc instrumentū demonstrans tale demonstra-
bile debet esse generis femini vt dicēdo illa currit demonstrando
mulierem et non dicēdo ille currit demonstrando animal.

Secundo sic arguit.

Illā est pgrua p ppsa
regulā qd deus sta-
tuit de te sine te deliberat ipse et tñ ibi p se nō pōt ēē demonstratiū vt
videt velle alexand ibi Is suū p se sui referūt et sicut ille refert mō

nomē essentialiter tñ ē aduerbiū officialit̃ qz ponit̃ loco vni⁹ aduer-
biij spēalis nō impositi ad fecanduz nobis istuz locuz determinatuz
et q̃ sic interrogatū est aduerbiale ita et responsū saltē officialit̃

Querit̃ utrum. Ad interrogatū z suū respōsi-
nū sufficiat psequētia casus. Et
respondetur q nō qz querēdo q̃s hō currit respondet brevis. q̃s fe-
cit hoc. Respondet grāmatic⁹. Silt̃ q̃lis est petr⁹ rñdet̃ hō ibi inf̃
eogatū z respōsiū pueniūt in casu. z tñ respōsiūz nō remouet̃ du-
biū q̃rent̃ sub illo modo q̃ q̃rens dubitat sine interrogat. qz q̃rens
q̃rit de substantia z ei respōdet q̃ritas vl̃ q̃litas. Silt̃ q̃rit de quali-
tate z sibi respōdet substantia qua ppter. Dicēdū est ad questioz q
duplex puenientia requirit̃ ad interrogatū z respōsiūz scz acci-
dentalis z essentialis. Cōueniētia accidentalis requirit̃ q̃ritūz ad modū
significādi accidentales q̃ dicit̃ cas⁹. Sz pueniētia essentialis requirit̃ rōne
fcationis p̃dicamentalis sic videlz q̃ interrogatū z respōsiūz de-
bēt esse vni⁹ fcationis p̃dicamentalis qz infrogatiūz dz fcare illū
in generali qd̃ fcatur respōsiū in speciali vt si interrogatū q̃rit de
substantia. respōsiūz dz esse de p̃dicamēto substantie. Si aut̃ q̃rit
de p̃dicamēto q̃litatez silt̃ respōsiūz dz esse de p̃dicamēto q̃litatez
zē. Et sic ex omnibus p̃tz q̃ ad interrogatū et rñsiūz nō solū req̃-
ritur p̃ia accidentalis que tenet se ex pte casus Sz etiā requirit̃ p̃ue-
niētia essentialis que se tenet ratione fcationis p̃dicamentalis

¶ Sexta regula grammatic̃

calis ē ista. Qz q̃ncunqz in aliq̃ oīoe ponūt̃ur dno no-
mia substantiua sine p̃iunctōe media tūc vñū illoz debz
pōi in gto. Exm fili⁹ sortis. vñ vsus. Si substantiua

velis cōiungere bina Tunc reliquū reliquo iūges in genitio.

Equus regis

Exempla

Aula ducis

Sapientia salomonis

Albedo parietis

¶ 20 intellectu regule est scien-

dum primo. Qz nomen substantiū est dictio significans sum-
significatū per modum per se stantis vt homo lapis nigr⁹ o zē.
Et alio nomine dicitur fixum quia firmitatem et fixitudinem in se
habet Et est triplex scilicet voce tantum significatione tantūz vo-
ce et significatione simul Substantiū voce tñ coincidit cū adiectio
significatione tantum et est dictio non mobilis per diuersa genes

ra fecans tñ aliqd p modū adiacētis vclūt noia officiatoy vt papa
episcop⁹ mgt htoz faber zc. Et dr voce tñ qz solimodo hz voces
fstantiales hz nō fecatōz. i. nō fecat p modū p se stāt. Sz fstantialiū
fecatōe tñ coicidit cū adiectio voce tñ z ē dictio mobil⁹ p diuersa
genera nō tñ fecans p modū adiacētis hz p modū p se stāt vt sūt no
mia distributia vt quilibz aliqs null⁹ z illa z illr pnomia pmitte
speciei. Et dic. iur fstantialia fecatōe tñ qz excludit vocē substan
tialē z obtinēt fecatōz q ē fecare p modū p se stantis. Sz fstantialiū
voce z fecatione siml est dictio nō mobil⁹ de genere in gen⁹ fecans p
modū p se stantis vt animal leo hō lapis. Et dicat voce et fecatione
siml qz tam vocē quā fecationem habet fstantialitē. Ex predictis
sequitur. Qz p̄sens diuisio fstantialiū est diuisio analogiū in sua ana
logata qz diuisiō scz fstantialiūz p prius dicitur de fstantialiū voce
et significatiōe siml et secūdo de fstantialiū significatiōe tantū
et vltimo sine tercio de fstantialiū voce tantū.

Adis presuppositis Sit hec.

Conclusio responsalis regule.

qz quādo in eadem oīoe ptiali ponūtur duo noia fstantialia fstan
tine tenta mutuo se determinantia voce z fecatione siml sine pūctiōe
media explicite vclūplicate vel aliquo sibi equualēte nō recta ab
eodem regente ab eadez pte et ex eadez vi tūc vnū illoz debz poni
in genitiu⁹ nisi alterum illorum possit regere aliū casum a ge
nitino ex speciali vi.

Ratio regule est quia vnū sub

stantialiū fecat suū fecatum sub dependētia ad altez vt est alterius
cui pporcionatur aliud fstantialiū in genitiu⁹ positi qd signifi
cat per modū vt cuius modo modū significādi vt est alterius in
dictione regente requirit modū significandi vt cñius in dictiōe rec
ta ex quib⁹ causat regimē scz possēdiōis pure vclūmpure. Dicit pmo
qñ ponūtur duo noia fstantialia qz si vnū illoz fuerit adiectiuum
tunc nō oportet vnū illoz poni in genitiu⁹ h oportet ea conuenire
in casu vt dictū est de adiectiuo et fstantialiū. Dicit scdo substan
tine tenta qz si vnū illoz teneat adiectine tūc nō oportet ipm poni
in grō vt f. lit vir Sillr p̄p illaz. esto mihi in deum p̄ctores vbi
vnū fstantialiū scz p̄ctorem nō teneat fstantialitē h adiectine. Sē
sus enī ē esto mihi in deū p̄ctores. i. p̄tēgentē. Dē tercio in eadem
oīoe ptiali qz si ponat in eadē oīoe totali qz p̄stituta est ex diuersis
ptialib⁹ tūc nō oportet vnū illoz poni in grō vt in illa oīoe. Glo.

ria patri et filio et spiritui sancto ubi subintelligitur hoc ubi sit ut gloria sit est una partialis oratio. Sicut sit patri et gloria sit spiritui sancto ubi ponitur substantia in eadem oratione totali et non partiali. **De quarto** mutuo se determinatio quia unum illorum debet scire per modum ut alteri et alter per modum ut cuius. **De quinto** voce et fecit de similitudine pro substantia voce tunc vel fecit de tunc de quibus non intelligitur regula. Sicut non requiritur quod unus illorum ponatur in genitivo ut magister nicolaus Sutor iohannes papa sextus ubi est puenientia adiectivi et substantivi. **De sexto** sine diuisione media explicite propter illas socrates et plato cui sunt vel implicite propter illas primitas prietas genus his sociat ubi causa breuitatis vel causa metri obmittitur diuictio et ideo non oportet quod unum illorum ponatur in genitivo. **Dicitur septimo** vel aliquo sibi equinaliter propter illas petrus cum paulo regnat ubi illa prepositio associativa scilicet cum equaliter diuisione copulatiue. **Dicitur octavo** non recta ab eodem regente ab eadem parte et ex eadem vi quia si illa duo nomina substantiua regerentur ab eodem regente ab eadem parte et ex eadem vi tunc non oportet quod unum illorum ponatur in genitiuo ut doceo petrum grammaticam ubi illa duo nomina substantiua scilicet petrus et grammaticam reguntur ab uno regente scilicet ab illo verbo doceo ab eadem parte scilicet a parte post et ex eadem vi scilicet ex vi vehemensissime transitionis quapropter non oportet unum ponere in genitiuo. **Dicitur ultimo** nisi alterum illorum possit regere alium casum a genitivo ex speciali vi propter istam vel similes homo humanitate animal animalitate ubi unum substantiuorum regit alium casum a genitiuo ex speciali vi videlicet ex vi effectus cause formalis. quia est regula in grammatica quod omne concretum substantiue vel adiectiue tantum potest regere ablatiuum sive abstracti ex vi effectus cause formalis pregnat alexandri. **Nomen** eis adiunge. quod per dicendo ille est homo humanitate. id est per humanitate quia per dicit circumstantiam cause formalis. Similiter dicendum est de alijs orationibus cum similibus ut pater est filio vicino petrus hosti et ergo non oportet quod unum ponatur in genitiuo quia unumquodque regit alium a genitivo et ex speciali vi. Et scias quod non est opus addere ad regulam ad diuersa pertinentia propter orationes appositionales quia ista regula non peccat contra appositionem sed potius contra istud dictum quod sibi magis commune exercit officium nominis adiectivi quod est contra naturam nominis substantivi. **Nec** oportet addi propter illas simon petrus vel marcus tullius quia ibi committitur eclipsi per subtractionem alicuius dictiōis quia ibi subintelligitur hoc principium vocatur ut Simon. scilicet vocatus petrus et marcus. scilicet vocatus tullius ubi vocatur habet nomen appaerente et utrumque appropinquat quemadmodum suum verbum vocatur a quo descendit.

Contra regulam arguitur pmo

sic Duo nomina substantiua possunt pgrue cōstrui adinnicē sic q̄ nētrū illoꝝ ponatur in genitiuo ergo contra conclusionem. Afficēdēs probatur quia adiectiuū et substantiuū congrue possunt construi adinnicē sic q̄ neutrum ponatur in genitiuo ergo etiam duo nomina substantiua tenet consequentia q̄ maior est puenientia inter duo substantiua q̄ inter adiectiuū et substantiuū q̄ illa plus pueniunt que pueniunt specie et differunt numero q̄ que differūt specie et numero simul. Dicendū licet duo nomina substantiua plus cōueniunt quantum ad essentiam non tamen plus pueniunt ad vniōnem eozum adinnicē. Vel auter dicitur licet inter duo nomina substantiua sit maior puenientia similitudinis non tamen est inter ea maior conuenientia proportionis.

Secundo arguitur. Illa est congrua aīal hō et tñ ponuntur ibi duo nomina substantiua quoz neutrum ponitur in genitiuo. Et si dicat q̄ regula intelligitur de oīe simpliciter pgrua vñ de p̄tinctilib⁹ de pendentiam adinnicē habentibus modo p̄sens oratio nō est simpliciter congrua sed figuratiue scz p appositionem admittitur.

Contra. Illa est simpliciter pgrua q̄ nō figuratiue q̄ ipsa equalēt vni oīoni mētalī simpliciter cōgrue q̄ ipsa est simpliciter pgrua tenet p̄na q̄ bene sequit̄ ista oīo vocalis subordinaf vni orationi mētalī simpliciter pgrue ergo ipsa est simpliciter congrua quia equalēt huic animal qd̄ est hō. Modo ista secūduz oēs grāmaticos est simpliciter cōgrua. consequētia pbat̄ p aristotelem primo p̄armenias. Vbi dicit̄ sunt ergo ea q̄ sūt in voce earum que sūt in aīa, passionū note. i. signa. Dicendū q̄ scz ista oratio aīal homo equalēt vni orationi mētalī simpliciter pgrue quantū ad sc̄atum non tamē quātū ad modū significandi. Vñ dicit̄ licet equina let materialiter solum nō tamē formaliter q̄ sicut ista vocalis aīal hō tenet aliqd̄ incōgruitatis. Ita et ina mētalīs tenet aliquid incōgruitatis z sic ista aīal qd̄ est homo nō est directe eius mentalis.

Tertio arguitur. Illa est congrua de ceo p̄ter grammatīcā vbi ponūt̄ duo nomina substantiua et neutz illoꝝ ponit̄ in genitiuo q̄ abo sūt acti calus. Dicēdū q̄ hoc nō est p̄tra regulā q̄ regula intelligitur dūmodo ambo substantiua nō regūt̄ ab eodez regēte ex eadez pte et ex eadem vi mō hic ista duo nomina substantiua acti calus regūt̄ ab eodez regēte scz ab illo vbo de ceo z ex eadē vi videt̄ ex vi vehemētissime trāsitiōis

Quarto arguit. Ista admittit pgrus de de me
vbi ponitur duo noia substanti
ua et tñ neutz illoz ponit in gto dñm q̄ ibi nō ponit duo noia sb
stantia s̄ solū ponit ibi vnū substantiū geiatuz sine vn⁹ noiatu⁹ bis
recept⁹ ppter maiorem exclamationē faciendam ad incitandū affec
tum exclamātis vñ dī q̄ regla intelligit dñmodo ista substantia per
tinent ad diuersa modo in prefata oīoe non est diuersitas.

Quinto arguit. Ista ē pgrua cibauit cōs ex adipe
frumenti et de petra melle satura
uit eos vbi ponunt plura substantia. s. petra et melle q̄z neutz illo
ruz ē gti casus s̄ ambo sūt ablti casus dñm q̄ regla intelligit dñ
modo talia substantia ponuntur in eadez oīoe p̄iali. S̄ ista noia sb
stantia nō ponuntur in eadem oīoe p̄iali s̄ bñ totali q̄ illd sbm pe
tra regit ab illa p̄positione de p̄reglāz alexādz hos casus de p̄re co
rā S̄ hoc sbm ablti casus sc̄z melle regitur ab illo vbo saturauit
ex vi effectus cause material⁹ vel ex vi effectus cause efficientis

Sexto arguit. Ista ē pgrua hec s̄ mibi lucro vbi
ponit plura substantia q̄z neutruz
ponit in gto p̄z de se. dñm q̄ regla intelligit dñmodo talia sbstan
tia nō regitur ab eodem regente. mō hec substantia regunt ab eo
dem regente. s. ab illo vbo sūt inq̄natuz importat acq̄sitiōz p̄ reglāz
alex. verbo sepe dños rē. Sūl dñm est de ista. ditior auro salomōe
vbi isti ablti regit ab isto noie p̄patini grad⁹ sc̄z ditior ab eadē p̄re.

Septima regula grāma-

ticalis ē ista. q̄ qñcunq̄ in aliq̄ oīoe ponitur duo
verba sine coniunctione media quoz vñm est p̄he
reticū tunc alterz illoz debet poni in infinitiuo Ex

emplū volo legere vñ ver⁹. Si nerbum verbo simul coniunges
in vñm Tunc reliquū quinti debet esse modi.

Volo legere

Lupio discere

Exempla. Desidero videre

Esusco comedere

Appeto currere

Doceo scribere

Pro maiori intellectu istius re

gule est sciendū pō q̄ veritas hui⁹ regle p̄z p̄ p̄stianū sc̄do mīoris
dicētes p̄iungit aut infinitiu⁹ frequēt⁹ volūtatis verbis q̄ greci

Verba pheretica vocant vt volo legere cupio discere &c. videtur aut et alijs vbis coniungi vt video legere audio puliare Qui? rō est ista videlicet quare verbum phereticū vult construi cum infinitino qz verbum phereticū fecit motū anime ex electione procedētem qui mot⁹ desiderat finiri p actū fecit p infinitinū q habz se p modū determinati & fixi. qz infinitin⁹ inter ceteros modos ē magis materialis dicēs rem vbi absolute absqz indiatione ad sbaz determinatā qz propter se habet per modū fixi et determinati in ordine ad vbuz phereticū ipsūm specificans et determinans.

Sciendū secūdo. Qz verbū est duplex. s. phereticū et nō phereticū. vbuz phereticū est verbū fecans actū anime interiorē pgnoscatū ex electione siue per modum voluntatis siue desiderij. Dicit notant signifiicans actū anime ppter illa verba pcutio ambulo curro et p similia de quibus nō intelligitur regula qz nō fecant actū anime sed actus corporis. Dicit notanter actū anime interiorē ppter actus exteriores ipsius anime vt video audio Dicitur notanter cognoscatū ex electione ppter hoc verbū nutrio vel digero. Vñ duplex sunt act⁹ anime scz pgnoscatui et nō pgnoscatui. Actus anime pgnoscatui sunt quos anima pgnoscat se facere vt sunt velle intelligere rōcinari speculari et p similia Sz nō pgnoscatui sunt q̄s anima nō pgnoscat se facere vel quos facit sine aduertentiā hoc ē qui act⁹ nō sunt sū imperio volūtatis vt nutrire digerere et p similes actus qz siue aliq̄s vult siue nō vult eque bene fit digestio vñ mutatio augmentatio vñ diminutio et ergo solū illa sunt verba pheretica que fecant actū solus procedentes ex volūtate vt sunt appeto. volo. cupio. desidero. glisco. Sz vbuz nō phereticū est vbuz nō fecans actū anime interiorē pgnoscatū ex electione siue p modū desiderij vt sunt curro sto video lego et consimilia.

Sciendū terciō. Qz triplicia verba reperiūt construi cū infinitino. Nā quedam sunt verba que pstruūt cū infinitino siue mediāte actū vt sunt vba absoluta et similiter verba que enumerat alex. ibi Verba que sunt &c. Alia sunt verba que reperiunt pstrui cū infinitino mediāte actō vt sunt vba que aliquātū sunt vehemētissime tñtionis vt dico video mado intelligo p̄cipio &c. Alia reperiūt vba que possūt pstrui cū infinitino mediāte actō vñ siue actō vt sunt vba pheretica vt appeto legē desidero vñ volo legē &c. His p̄suppositis sit hec

Conclusio responsalis q̄ quan

docūq; in vna et eadem oratione partiali ponuntur duo vba sine
 punctione media explicite vlt implicite vel aliquo sibi equialente
 te et diūmodo neutz eoz tenet restrictiue in oīoe simpliciter congrua
 quoz vnū est pbereticū tūc alterz illoz debet poni in infinitiū. Di-
 citur notanter in vna et eadem oratione partiali ppter illam venite
 exultant et similis ppter illam venite adorem vbi ponuntur duo v-
 ba sine cōiunctione media quoz neutrum ponitur in infinitiū. Sz
 quis hoc nō est contra regulam que intelligit quando talia verba
 ponuntur in vna et eadem oratione partiali. Modo sic non est hic
 quia oratio valet tantum. vos venite. nos exultemus vbi sunt di-
 uerse orationes partiales. Dicitur sine cōiunctione media explici-
 te quia si cōiunctio mediarer expresse inter duo verba tūc nō opor-
 tet alterum illoz poni in infinitiū vt iohannes legit et proficit.
 Dicit implicite ppter illam vel consimilem iohannes scribit legit es-
 tat vbi subintelligitur punctio. Dicit vel aliquo sibi equialente
 propter illam iohannes legit cum proficit vbi illa prepositio cum
 equialet cōiunctioni copulatiue. Dicitur in oratione simplici
 congrua ppter illam vlt consimilem. Ego lego vbi ponitur duo v-
 ba sine cōiunctiōe media quoz neutrum ponitur in infinitiū Sz
 hoc est contra regulā que intelligitur de oratione simpliciter con-
 grua. Modo presens oratio non est simpliciter congrua sed admit-
 titur per appositionem communiter dictas. Dicitur vltimo quo-
 rum vnum est probereticum ad denotandum q; regula solum veri-
 tatem habet de verbis probereticis propter excludere illas orati-
 ones percunctio scribere. video legere. audio scribere. Dicebat etia;
 notanter diūmodo neutrum eorum teneatur restrictiue q; si vnū
 illoz teneatur restrictiue tunc non oportet q; alterz illorum ponat
 in infinitiū vt dicendo sortes qui currit mouetur vbi hoc verbū
 currit restringitur per hoc relatiuum qui.

Contra regulā arguit pmo sic

Verbū pbereticū non potest constitui cum infinitiū ergo male
 dicitur in regula quādocumq; in aliqua oratiōe ponuntur duo vba
 quoz vnū est pbereticū Aliis pbat q; omne vbum est dependēs
 h infinitiū p ceteris verbis magis feat p modū dependentie q; non
 potest pstrui cū alio vbo. maior p; q; omne vbum feat p modū flux-
 us et fieri. mō fluxus et fieri est ipsi dependentie. minor pbat q; infi-
 nitiū ē modū p; fluxus infinitiū. modo p; fluxus et infinitiū nō p; de-
 terminare finitū et certū h potius cōuerso. Qd ē pcedēdo maiore Sz ad
 maiore dī q; infinitiū capis duplici. vno mō in q; sitū dicit actū q; ppat

ad substantias apponit in determinatas hoc est inquantum infinitum dicitur in
natione indeterminata siue infinita ad substantias extra apponit et sic
infinitum dicitur confusus non determinando actum confusus verbi
propter heretici. Alio modo capitur infinitum inquantum dicitur speciale sig
nificatur distinctum ab alijs modis hoc est inquantum infinitum con
paratur ad alios modos respectu quorum aliquid speciale importat per
modum rei fixe et determinate ratione cuius habet determinare con
fusus actum verbi propter heretici hoc est actum voluntatis vel deside
rii cum quo facit idem in numero

Secundo arguitur. Infinitum non habet determinare
finitum si potius e converso Sed
infinitus modus est infinitus siue incertus ergo non habet deter
minare verbum finiti modi sed indicativi. Unde est quod solutio istius
argumenti patet ex solutione precedentis argumenti Unde infini
tus licet sit incertus siue incertus quantum ad suum modum
significandi sed ad numerum et personam. tamen est certus et finitus
quantum ad suum significatum speciale quod habet distinctum
contra alios modos.

Tercio arguitur. Illa est congrua. rogo fac ignem ubi
ponuntur duo verba et tamen neutrum
illoz ponitur in infinitivo. Accedens probatur pro prima parte quia
illaz orationum et similem ponit pristinam primo moris. ubi dicit in beo
facias ignem precipio legas librum ubi tamen nullum illoz ponit
in infinitivo Unde quod licet iste orationes vocaliter non reddantur con
grue tamen propter brevitatem et per subintellectionem illius signi quod
vel ut reddantur congrue ut dicendo in beo legas librum. i. in beo
ut legas librum. rogo fac ignem. i. rogo ut facias ignem Etiam potest dici li
cet neutrum illoz ponatur in infinitivo tamen ubi optativum modi resolu
bit in ubi infinitivi modi ut in beo facias ignem. i. in beo te facere ignem.

Quarto arguitur. Ista est congrua preta assumptum
ubi ponuntur duo verba quorum
neutrum ponitur in infinitivo quod patet de se. Unde breviter quod non est
contra regulas quia regula intelligit quicunque ponuntur duo verba in eadem oratione
ne preta quod unum est propter hereticum tunc alter illoz debet poni in infinitivo
modo sic non est hic. quia oratio valet tamen tamen preta nos assumimus ubi ista ver
ba ponunt in diversis orationibus preta libus. Sicut est dicendum de istis
venite exultem. i. vos venite nos exultem. Similiter venite ad os
remus et sic de consimilibus orationibus pariformiter est dicendum

Quinto arguitur. Illa est congrua ago lego ubi ponuntur
duo verba siue punctio media et tamen

neutrū illoꝝ ponit in infinitiū. Confirmat illa admittit plato
q̄ studet philosophatur et tamē neutrū illoꝝ vboꝝ ponit in infiniti
mo vt de se p̄z Dicendū ad primū q̄ reglā intelligitur de oratiōe
simpliciter congrua. Modo ista oīo ago lego nō est oīo simpliciter
congrua s̄ admittit per figuraz sc̄z per appositioz p̄muniter dictaz
Sed p̄firmationez dicit q̄ reglā intelligit dūmodo neutꝝ illoꝝ ver
boꝝ teneat restrictiōe. S̄z ibi illd̄ vboꝝ studet restringit p̄ hoc nomē
relatiū qui vt oīo valeat tantū plato findet qui philosophatur.

Queris utrum ista sit congrua

magister erit legere. Dicendū est simpliciter q̄ non. Et qñ dicitur
ibi ponunt duo verbaline cōiunctione media quoz vnū ponitur
in infinitiū ergo videtur q̄ sit congrua p̄ presentē regulaz. Dicen
dū est q̄ regula intelligitur qñcuqz ponunt duo vba in orōne
sine cōiunctione media quoz vnū est p̄hereticū tūc vnū illoꝝ de
bet poni in infinitiū. Modo vnū illoꝝ vboꝝ nō est p̄hereticū
cum quia sum est vboꝝ substantiū et nō p̄hereticū ergo cōgrue de
bet dici magister legit et nō magister erit legere.

Sexto arguit. Illa admittit cōgrua vado lectus
venio causa legendi. Iohānes pro
ficat studendo et tamen nullū illoꝝ vboꝝ ponitur in infinitiū qz
aliqua sūt gerūdia et sup̄ia ergo male dicit in regula quoz vnū
debet poni in infinitiū. Dicendū est q̄ duplex est infinitiū sc̄licet
primariū et secundariū. Infinitiū primariū est qui terminatur in
e vel in i vt amare vel amari. legere vl̄ legi. Sed infinitiū secundariū
est gerundii vl̄ sup̄inū qz sc̄dm p̄stantiū gerundii nō differt
ab infinitiū nisi p̄ articulū thoy. i. per finalem terminationem. Et
sic dicendū est lic̄ lectū vl̄ lectū. legendo vl̄ disputādo nō sunt in
finitiū primarij sunt tamen infinitiū secundarij et hoc sufficit.

Et tertia regula grāmatica

lis est ista. Qz verbiū substantiū vl̄ vocatiū vl̄ eoꝝ
vīm habens vult regere et coniūgere similes casus
app̄ et app̄. Et n̄ de verbo substantiū ego suz ho
mo. exemplū de verbo vocatiū. Ille vocatur iohannes exem
plum de verbo habente vīm verbi substantiū vt ego sto erectus
ille sedet iudex. Et n̄ de verbo habēte vīm verbi vocatiū vt ille
baptizat iohannes. Vñ alexander. Sepe vocās verbiū sibi vult ap
ponere rectū. Et substantiū vl̄ qd̄ vñ sernat eoꝝ. Moꝝ p̄siles debet
cōiungere casus. Copula. personam dū pertineant ad eandem.

Ratio regule est ista.

Quia verba substantiua vel vocatiua vel eorum vires habentia de suo modo fecandi essentiali inquantum sunt verba personalia utrum appropinquat requirunt per regulam alexandri. Vnde intransitio etc. Sed quia ista verba fecant actum generalem et confusum ratione cuius requirit casum appropinquat rectum specificatez illum actum generale sine confusum Et quia casus appropinquat rectus non solum respicit significatum verbi substantiui Sed etiam respicit casum appropinquat rectum quapropter vult puenire cum precedenti casu sic quod verbum substantiui vult vtrum vtrum eorum vim habens requirit pares casus et hoc idem potest dici de breuioribus verbis quia verba substantiua vocatiua vel eorum vires habentia includunt in se duo. primo personalitatez finitez ratione cuius requirunt nominatiuum appropinquat. secundo inquantum sunt verba substantiua vel vocatiua fecant actum generalez specificabile per vnumquodque ens si est verbum substantiui Vel per vnumquodque nomen proprium si est verbum vtrum et sic requirunt casum appropinquat specificatez personam illius accipere

Sciendum primo.

Quod verbum substantiui fecit actum generalem per modum fluxus et fieri determinatis a substantia specificabile per ens cuiuslibet predicamenti ut sum homo sum longus sum filius sum albus sum niger et sic de alijs In qua quidem diffinitione dicitur quod significat actum generalem propter verba adiectiua que significant actum speciales ut summo lego isto curro etc. Dicitur per modum fluxus et fieri ubi tangit modum significandi essentialis et specificus qui conuenit verbo substantiui et omnibus alijs verbis Dicitur specificabile per ens cuiuslibet predicamenti propter verba vocatiua que non fecant actum specificabilem per quodcumque ens sed solum fecant actum tantum specificabilem per propria nomina.

Contra.

Hoc verbum suum non fecit per modum fluxus et fieri ergo diffinitio predicta mala Antecedens probatur quia hoc verbum substantiui scilicet suum a nullo fluit sed omnia alia fluunt ab eo ergo male dicitur quod fecit per modum fluxus et fieri Dicendum ad probationem antecedentem quod licet hoc verbum substantiui scilicet sum non fluat per modum fluxus fluentis. fecit tamen per modum fluxus staturientis quia ab ipso omnia verba substantiua staturiunt et emanant et hoc sufficit Sed verbum substantiui secundum per se habet Est quod significat meram substantiam precise et eodem modo sicut pronomen quia sicut pronomen significat substantiam hoc est per modum substantie habitus et quietis determinabilis per alterum vnumquodque Item etiam verbum substantiui fecit actum generalem specificabilem

paulatim actū specificabilez cuiuslibz vbi adiectus. vt amo id ē
lum amans. lego. i. sum legens transio. i. sū transiens ⁊ sic de alijs
Et sic patz qd sic nō dicit omnimodā similitudinez sed aliqualem

Contra arguit. Quicquid nō fecit substantiaz sed
actum nō fecit meram substantiā
eodem mō sicut pñomen. h̄ vbi substantiā fecit actus vt patet ex
ei⁹ diffinitōe supi⁹ posita ergo male dicit qd fecit substantiam sicut
pñomen Dicēduz qd vbi substantiā nō fecit substantiam capiē
do substantiaz specialiter. p ut distinguit contra accidens sed vbi
substantiā fecit substantiaz pro ut substantia capitur p essentia qz
verbū substantiū importat substantiaz sine essentiaz omniū vbi
adiectioz et sic substantia capitur generaliter vt nō distinguitur
cōtra adiectū vñ accidens Alio modo vbi substantiā est qd fecit
actus puz primo in natura substantie repositus qz quicqd nobis in na
tura substantie apparet hoc est eē qd fecit p vbi substantiā scz suz in
quātū est illd eē in fluxu et fieri ⁊ illd eē pñponit oīa vbi adie
ctiua qz currere legē studē sedere ⁊ sic oīa ista pñponunt esse.

Querit. Quot sūt vbi substantiua dicēduz qd tria vñ gra
cista Ars substantiua tria fert tantūmodo verba
Sū sio existo nil amplius addo Et hoc patz per sufficiētiā qz omē
vbi substantiū est specificabile p vnūqđqz vñ ē est specificabile in
ratiōe materie et sic est sio vñ in ratiōe forme sic ē sū vñ in ratiōe to
cius ppositi sic est existo. i. ex istis sio scz ex materia et forma Vñ sic
qz omne verbū substantiū ē specificabile p vnūqđqz ens vñ in rōne
pñcipij vñ pñcipiati Si est rōne pñcipiati sic est existo Si in rōne
pñcipij hoc est dupliciter vñ in rōne pñcipij formalis sic est sum vñ
materialis sic est sio Et dicit vbi substantiū a vbo substo as are
qz substat omnib⁹ vbi adiectiuis in resoluēdo vt scribo. i. sūz scri
bens studeo. i. sum studēs vel dicit a substantio as are. i. essentiaz da
re qz dat essentia omib⁹ alijs verbis adiectiuis et sic hoc vbum
sum solū est substantiū vt substantiū dicit a substantio as are qz hoc
eminēter p ceteris vbi substantiis dat fundamētū vbi adiec
tiuis que pñsupponūt fecit huius verbi sum quod est esse

Sciēduz scō. vbi vñ est qd fecit vocatiōz
p modū nominatiōis vt vocor mi
chael vbi hoc vbi vocor fecit vocatiōē p modū nominatiōis
cuius ratione requirit specificari p nñ app⁹ scz p nñ nois pñij
Contra istā diffinitionē Arguit
pmo sic Si illa diffinitio esset vera sequerēt qd hoc vbi voco eē

utrumque etiam fecit vocationem ut ex eius impositione liquet. Dicendum quod licet hoc verbum voco fecit vocationem per modum transeuntis in altera ratione cum regit actum a parte post ut dicendo vocetis iohannem non tamen fecit vocationem per modum nominationis ratione cuius haberet specificari appropinquatum per nomen nominis proprii.

Secundo arguitur. Hoc verbum clamor fecit vocationem et tamen non regit nomen nominis proprii a parte post. Sed ablativum mediante prepositione a vel ab ut dicendo clamor a petro. Dicendum negando consequentiam quod licet hoc verbum clamor fecit vocationem per modum passionis illare ab altero non tamen fecit illam vocationem per modum nominationis quod requiritur ad naturam verbi vocantur.

Alio modo verbum vocatum

secundum pristinam sic definitur. Verbum utrumque est quoddam generale specificabile per proprias nomina tantum. id est. Verbum utrumque est quod fecit actum specificabilem tantum per proprias nomina ut dicendo voco michael dico ambrosium et sic dicit pristinam quod proprie dicitur voco tulle vel cicero. Sed in contrarium dicitur voco homo animalis quod proprie quod verbum utrumque solum vult specificari appropinquatum.

Queritur. Quot sunt verba utrumque per nomen nominis proprii. Dicendum quod quicquid. Quicquid utrumque dicas tantum modo verba. Nuncupor appello noior vocor quod dico. Quorum sufficientia sic habetur quod omne verbum utrumque importat vocationem per modum nominationis vel importat vocationem a remoto vel a propinquo. Si a propinquo hoc est tripliciter vel magis tendit ad intra vel ad extra vel a medio modo se habente. Si ad intra sic est dico. Si ad extra sic est voco. Si a medio modo se habente sic est noior. Si a remoto hoc est dupliciter vel magis tendit ad intra sic est nuncupor vel magis tendit ad extra sic est appello.

Contra regulam Arguitur primo

sic Si verba substantiva regerent nomen appropinquatum tunc etiam verba adiectiva prae regerent nomen appropinquatum quod substantiva verba includuntur in verbis adiectivis sicut ista est propria sicut petrus sicut homo. Sic etiam ista. Nemo petrus. quod ista nemo petrus non omniniter admittit sicut ista sicut petrus. quod male dictum est in principio regule quod solum verbum substantivum vel utrumque vult regere nomen appropinquatum. Quod est quod non et ratio est quod quando verbum substantivum expressit ponit taliter fecit actum generale qui requirit nomen appropinquatum specificantem illum actum generalem. Sed istud generale inclusum in verbis adiectivis hoc est iste actus generalis inclusus in verbis adiectivis specificat.

p significati vbi adiectum ita q nō adeo liber est in adiectivo vero
bo inclusio sicut est qñ expresse ponitur et ergo nō indiget tñc speci
ficari p nñm app^o. Et itaq potest dici licet verbū adiectū nō potest
regere nñm app^o inquantū est adiectū tamē inquantū participat
naturam siue vñm verbi substantiū bene potest regere nominatū
apartepost. et hoc maxime tenet veritatem de verbis neutralib^o
absolutis et passivis.

Secūdo arguit. Eadē est natura vl' essentia que
importat p nōiatū et sūū obli
quū ergo si verbū substantiū vult regere nñm appn et app^o ergo
etiam regūt obliquos istius nominati ante et post tenet psequen
tia qz idēpitas in causis arguit idēpitatez in effectibus. Et q
eadem est ratio recti et obliqui primo per armenias ergo si nomia
tiū regit app^o a verbo substantio getiam obliquū. Dñm negādo cō
sequentiam et ratio est. Quia licz eadem sit ratio siue natura recti
et obliqui quātū ad fecitū. non tamē quātū ad modū significan
di qz aliū est modū significandi recti et aliū est modū significā
di obliqui. qz dicit aristoteles ibidem q cathonis est vel nō est nō
fecit vez neqz falsum qz est incongrua oīo. mō vez et falsum pñp
ponitū pgrum. Vel potest dici q ex quo verbū substantiū fecit
actū generalem qui requirit nominatū app^o specificantem actū
generalem qui nominatū app^o rectus nō solum respicit significa
tūm verbi substantiū qd spetificat. sed etiam respicit casū apā
teante locatū ergo specificans apartepost debet poni in eodem
casu in quo ponitur casus aparteante constructus.

Tercio arguit. Si regula esset vera sequerēt q il
la esset pgrua petre sis iuste. qz ibi
vbi substantiū habz siles casus appn et app^o. Sz q sic incongrua
patet intuenti qz vocatiū nō potest regi appn nec app^o ex quo po
nitur absolute scdm floristam dicentes. Accipias quintū in qñ
libet ergo solutū. Et nō dicat q ab vlla parte regatur. Dñm q ip
sa est incongrua qz vocatiū non potest app^o regi hoc est cōstrni
app^o quia vocatiū importat excitationē. modo excitatio habet
fieri aparteante siue in principio et non app^o siue in fine et ergo de
bemus dicere petre sis iustus et non petre sis iuste.

Contra. Dicēdo petre sis iustus ibi adiectū et sūm dis
cōueniūt in casu qz adiectū scz iustus est nñ cas
sus et substantiū scz petre est vocatiū casus Dicendū petrus non
habet substantiū expresse sū subintellectum in isto verbo substa
ntiū secunde persone vt petre sis iustus i. petre. tu sis iustus et sis

patet qd petre nō est substantiuū huius adiectiui scz iustus. vñ dicen-
dum est ad principale argumētū qd regula habeat intelligi qd ver-
bus substantiuū vult habē siles casus ante et post nisi ibi sit special-
ratio impediens que immediate est dicta ante replicam.

Quarto arguit. Ille oīes sunt pgrue et admi-
tunt. Sum hic sum in scolis. de
us est magne virtutis vbi ponit vñ sibi et tamē nō habz similes
casus ante et post ergo ptra regulaz. Dm scdm aliquos qd regula
habet veritatem exceptis sex casibus. Dicunt enim moderni qd sex
modis fallit qd verbum sibi nō habz similes casus appn et app.
Primo quando nihil sequitur post verbus substantiuū vt deus
est. Secundo quando post verbum substantiuū sequitur aduer-
bium loci vt sum hic sum ibi. Tercio quando post verbum substā-
tiuū sequitur aliquis casus mediante prepositione vt sum in do-
mo sum in scolis. Quarto qñ vñ sibi denotat pñentiaz vt equus
est iohannis equus est mihi. Quinto qñ vñ substantiuū pñruē
cū genitiuo nominis proprii loci minoris vt ego sum rome. sum
bambergesum znickanie. Sexto quando verbum substantiuū
regit genitiū ex vi demonstrationis essentie vt deus est magne vir-
tutis. In quibus omnibus verbis substantiuū nō habet similes
casus ante et post. Illo tamē non obstante dicit qd in predictis oī-
nibus lcz expliate nō habz similes casus tñ implicite. Etiam intel-
ligitur regula qd vñ sibi inqñtū sibi sub idemptitate signi reg-
rit similes casus ante et post. Et qd dicunt alij qd verbis substantiū
sp copulat similia sibi signo idemptitaz. Et si petat quare tunc alex-
ander dicit sepe vocaus verbū dicit ipse qd dicit sepe pñ infintū
vbi substantiū qd aliqui requirit actiū appn et app. vt diligo iohan-
nem volentē esse studiosū vñ etiam dñi vt placet huic esse pbo.
et sic pñ qd verbū substantiū requirit similes casus ante et post.

Quinto arguit. vñ vocatū nō vult specificari p
ntiū app. qd male dictū est in diffi-
nitione vbi vñ qd vult specificari p ntiū app. An pbat qd si v-
bum vñ specificaret p ntiū app. vñ ergo p quēlibz ntiū vñ p ali-
quē et aliquē nō. Nō p quēlibz qd dicit pñtū nemo dicit ego vo-
cor hō vñ aiāl. Nec aliquē et aliquē nō qd nō ē maior ratio de vno
q̄ de alio dñm negādo pñaz. Qd vñ vñ solū vult specificari p
ntiū nomis pñiū app. et nō per nominatū nominis appellatū
et sic patet qd nō per quēlibet ntiū specificatur.

Contra. Verbū vñ p̄t specificari p ntiū nominis ap-
pellatū ergo contra solutionem. An pbat qd

ubi cum qd est idem principium constructionis ibi est eadem constructio
Sed in verbo vocativo et substantio e idem principium constructionis
ergo est eadem constructio. Maior pars qz idempritas in causis argu
it idempritas in effectibus. h minor pbatur qz in verbo vto z
substantio est idem modus unitiu aliquoz ad invicem sed verbuz
substantiu pt app^o specificari p nrm nois appellativu ergo et v
bum vocativu qz no videt maior ratio de vno quam de alio. Dm
est negado ams. Et qn dr ubiqz e idem principiu constructionis ibi e
eadem constructio. Dm q vez est loquedo de principio genera
li no aut vez est loquendo de principio speciali. N sciendu est q
in vbo vto intelligitur duo. Prmu est generale scz modus uni
tivus aliquoz ad invicem sub signo idempritate rde cui⁹ mdi unitiu
ta vbuz substantiu q vti requit specificari p nrm app^o qz ille mo
d⁹ uniti e vbo substantiuo z vto pns. Scdm e speciale scz modus
unitiu lb rde nominationis rde cui⁹ vbuz vti distinguit a vbo sub
stantiuo reqrens specificari p nrm nois ppij p modu nominationis.

Sexto arguit. N petat. quod vocat hoc animal dem
strando piscem. Rndetur q hoc ani
mal vocatur anguilla vel piscz z si querat quod vocat ille piscis r
detur q ille piscis vocatur carpo vl lucens z si querat quod vocat
hec herba rndet hec derba vocat canlis vel ruta. Sitr si queratur
quod vocat hec arbor rndetur hec arbor vocat pirus pom⁹. Que
omnes respnsiones sut bone et tame verbu vti ibi no specificat
p nrm nois ppij app^o h p nrm nois appellativu q contra sup⁹ dic
ta Dm q omnes iste respnsiones hnt modu singularis qz inferius
sicut homo ppatuz ad suu sup⁹ habet modu ppe qualitative z in
ferius vt species pata ad sua individua habet modu appellatie
qualitatis Qua propter dicut loyca q sps specialissima e arthoma
i. indivisibilis et dicut q duplex est singulare scz singulare singulari
tate nature scdm qua illa e singularis ho est species. Aliud est singu
lare singularitate suppositi sue individui scdm qua illa est singula
ris Sortes currit z sic est dicendu finalit ad argumetu. Qz iste r
siones facte ad illas interrogatides hnt modu singularis sue indivi
dvi hoc e hnt ratiodes nominis ppij. Ad ista interrogata qz pauca
habem⁹ individua extra rationales creaturas. et ergo interrogans
qrit de ill respnsionis sub ratione ppij nois et no appellativu zc.

Una regula gramatica

lis e ista. Qz pncipio copulatio et distinctiva volunt
plungere similes casus ante et post. Exempluz per

et iohannes. Vnde alexander Jungere consimiles debet cōiunctio casus. Jungit diuersa coniunctio significata.

Seruus et ancilla dormiunt

Plebanus et rusticus ludunt

Equus et asinus saltant

Exempla Sortes et plato philosophantur

Phebus et luna micat

Thannus vel equus arat

Magister vel scholaris cantat

Pro maiori regule declaratiōe

Est sciensū pmo qd cū pūctio sit pfoionis scans p modū con-
iungentis potest accipi dupliciter. Vno modo secundum suum
modū significandi essentialē et specificū inquantum significat
per modum coniungentis et sic coniunctio est indifferens ad cō-
iungendum non solum nomina pnomina participia sed etiā alia
scz verba et aduerbia sic ergo eam considerando coniunctio habz
modum generalem coniungendi quocūqz. Alio modo pōderat
secundum suum modū significandi accidentalem inquantum con-
trahitur modus pūgentis per has differētiās scilicet copulatiua
disiunctiua. Sic eam considerando vult coniungere similes cas-
ante et post respectu alicuius terciij. Quia cōiunctio copulatiua vlt
disiunctiua de sua natura dicit vñionem extremorum adinuicē re-
spectu alicuius terciij Ideo debet se tenere in vñione idēpitatis
respectu terciij cum vtroqz extremo casuali 7 qz ista extrema casua-
lia que coniungit habent eundem modum construendi ab eadem
parte et ex eadem vi respectu terciij ideo ista extrema casualia de-
bent esse similia. Scias tamē qd cōiunctio copulatiua et disiunctiua
volunt pūngere siles casus sed differenter. Quia coniunctio copu-
latiua pūngit similes casus respectu alicuius terciij pluralis nūeri
vt sortes et plato disputant Quia pūctio copulatiua habet se ad
modū totius integralis ad cui⁹ esse requirit pluralitas partium.
Quia scdm pristinū coniunctio copulatiua est illius nature qd ea q
pūgit respectu alicuius terciij simul stare permittit denotās terciuz
vtrūqz extremoz puenire. Sz pūctio disiunctiua cōiungit similes
casus respectu alicuius terciij singularis nūeri vt sortes vel plato
disputat Et ratio huius est scdm pristinū quia coniunctio disiunc-
tiua est illius nature qd illa que coniungit inter se respectu alicuius
tercij ea disiungit et sic denotat terciū scz verbum tantum conue-
nire vñi extremorum et remoueri ab altero.

Sciendū secūdo *¶* Pūctio tribus modis v-
det pūgere diffīles casus. Pri-
mo qū genitī⁹ rectus ex vi demōstratiōis essentie pūgitur nomi-
ni adiectio vt equus est albus et magne velocitatē. Secūdo qū geni-
tīus pūngitur nomini possessiūo vt filius iliāci et martē cōdide-
rūt urbem. Tercio qū dictio aliqua potest regere diuersos cas⁹ ex
eadem pte et ex eadez vi vt plenū gratia et veritatē. Quarto po-
test addi quando vbiq⁹ nō fcans motū exteriorē pstruit cū casib⁹
absolūte positīs vt studui rome v⁹ vernone. In quibus predictis
orationibus pūctio pūgit diffīles casus. Dicūt tamē aliqui con-
iunctionem copulatiuā v⁹ disiūctiuā semper pūgere similes ca-
sus. et quāvis in predictis tribus orationibus cōiunctio copulati-
ua nō pūgit explicite similes casus tū implicite potest pūgere si-
miles casus. Quia prima equus est albus et magne velocitatis vbi pūctio
cōiungit similes casus. In secūda autē cōiunctio cōiungit similiter no-
minatū cū genitīo explicite. Implicite tamē valet illam filius ili-
aci et martē condiderūt urbem q⁹ in omni possessiūo deriuatio p-
subintelligi genitīus sui prīnitīui. Tercia autē oratio scz plenū gra-
tia et veritatis valet illam plenū gratia et plenū veritatis. et quā-
uis ita posset dici tūcōmūnis mō⁹ loquēdi est in oppositū. Quā-
autē debeat intelligi qd dictū est patebit in sequētibus. Sed de illa
studui rome. vel vernone posset dici q⁹ non est contra regulam q⁹
isti casus ponuntur loco aduerbiorum nobis deficientium in no-
stra latinitate. His presuppositis sit hec

Conclusio respōsal. *¶* Cōiunctio copulati-
ua et disiūctiuā copulantes
dictiōes casuales rectas ab eadem parte et ex eadem vi debent con-
iungere similes casus ante et post nisi tales dictiōes casuales po-
nant post dictionēz natā cōstrui cū diuersis casib⁹ et post dictionē
natā regere ex eadem pte et ex eadez vi diffīles casus. Et ratio hui⁹
regule est q⁹ dictiōes casuales adinūcē p pūctionēz copulatiuā
et disiūctiuā coniuncte respiciunt vnum et idem regens ex ea-
dem parte et ex eadem vi ergo debent esse similiz casuū q⁹ casus est
dispositio substantie in ordine ad actum potest etiā pbari auctorī-
tate alexādi dicēt. Pūgere p similes debet coniunctio casus. Dicūt
pmo pūctio copulatiua et disiūctiuā p⁹ excludere pūctiōz expletia-
uaz casuale z rōnalem que nō pūgnunt siles casus ante et post quia
coniunctio expletia rōne specificatiōis potest mediare int diffīles
casus vt dicendo filius videlicet petri vbi illa pūctio expletia

Videlicet cadit inter diversos casus. Quapropter dicit pulsanus po-
 mioris non est mixtum quod aliquando dictiones vel littere vel syllabe supra
 que ponitur cum sepe numero coniunctiones expletive supvacue ponant
 Similiter coniunctio causalis et rationalis denotantes causam vel ra-
 tionem non coniungunt similes casus ut si pluat madescit Si die-
 es est lucet. Si stertit dormit. Si ambulat movetur ubi bona est se-
 tentie ordinatio non autem e converso dicit Si madescit pluit Qua-
 propter dicit donatus coniunctio est ordinans sententiam Similiter
 de coniunctione rationali dicitur currit ergo movetur. Dicitur secun-
 do copulantes dictiones casuales quod aliquam coniunctio copulativa et
 disiunctiva coniungunt orationes videlicet quando constituunt pro-
 positionem hypotheticam copulativam vel sortem currit et plato mo-
 uetur si fortes currit fortes movetur Dicitur tercio rectas ab eodem
 regente et ex eadem vi Quia si dictiones casuales quas coniungunt
 regerent a diversis regentibus et ex diversa vi tunc oportet coniunc-
 tiones copulativas vel disiunctivas mediare inter dissimiles casus
 ut equus est albus et magne velocitatis ubi albus regitur a verbo
 est appropinquat ex vi nature Sed genitivus magne velocitatis regitur a no-
 mine equi ex vi demonstrationis essentie. Sicut liber meus et tui. ubi
 meus regitur appropinquat a verbo est ex vi nature. et tui regitur ex vi pertinentie
 ab illo verbo est Dicitur quarto dictiones casuales quod si coniungibi-
 lia non sunt dictiones casuales tunc non oportet coniunctionem me-
 diare inter similes casus ut hodie et heri audiui missam. Dicitur qui-
 to nisi tales casus ponantur post dictionem natam postremi cum diversis
 casibus propter illam studui rome vel vernone Dicitur sexto vel post
 dictionem natam regere dissimiles casus ex eadem parte et ex eadem
 vi propter illam plenam gratiam et veritatis ubi illa dictio plenam res-
 git appropinquat ablativum et genitivum inter quos mediat coniunctio copulativa quod
 isti casus reguntur ab eadem parte et ex eadem vi videletur ex vi pleni-
 tudinis vel ex vi effectus cause materialis vel ex vi effectus cause efficientis

Contra regulam arguitur primo sic

Coniunctio non coniungit similes casus appropinquat et appropinquat ergo contra positio-
 nes conclusionis antecedens probat quod aliqua coniunctio scilicet disiunctiva
 disiungit ergo non coniungit. tenet consequentia quod coniungere et
 disiungere sunt opposita Adodo opposita non possunt esse in eodem
 dem. quod autem disiungit patet per eius diffinitionem. Dicendum
 ad probationem antecedentis quod coniunctio disiunctiva coniungit et dis-
 iungit Coniungit enim extrema casualia inter se sub idempnitatem ca-
 sus Disiungit autem ipsa respectu alicuius tertiij et sic disiungit et con-

git respectu diuersorum et ergo licet coniungat extrema inter se ratio-
ne modisignificandi essentialis. tamen disiungit ea in ordine ad
tercium ratione modisignificandi accidentalis.

Secundo arguit. Illa ē pgrua hodie et heri aua-
dini missam et tamen piunctio
nō cōiungit similes casus appn et app. Antecedens pbatur quia cō-
iungit aduerbium cum aduerbio cui non accidit casus. Dicendū
q nō est cōtra regulā. quia regula intelligitur quando coniunctio
copulativa et disiunctiva copulat dēones casuales mō sic nō ē h.

Tercio arguit. Illa ē pgrua studui rhome et athe-
nis et tñ piunctio nō piungit siles ca-
sus appn et app. vtz de se Dm regula intelligit nisi tales dēones
casuales ponant post dēoz natā pstrut cū diuersis casib. Etia cō-
iunctio nō piungit istas dictiones vt casuales. Sed vt aduerbia po-
sita loco aduerbioz locoz nob deficientiū in nostra latinitate.

Quarto arguit. Illa admittit Petre et iohann-
es currite. et tñ piunctio nō cō-
iungit siles casus añ et post. qz cōiungit vñ cū intō. Dicendū q regu-
la intelligit de orōne simplr cōgrua. mō ista oīo non est simpliciter
congrua sed figuratue. scz per cōceptionem personaz admittit. vt
tantū valeat petre tu et iohannes currite. Similiter dicendum est
de illa O sacer dyonisi tu et tui socij orate.

Quinto arguit. Illa ē cōgrua plenū gratia et vita-
tis. et tñ cōiunctio non piungit si-
miles casus ante et post. quia piungit ablati cū gō qui sunt casus
dissimiles. Dicendū q regula intelligit nisi tales dēones casuales
ponant post dēones natā regere diuersos casus ex eadē parte et ex
eadē vi. mō illa dictio plenū potest regere ablati et genitiuū et ea-
dez vi. et eadē pte scz a pte post p regulā Alex. Plenū inops casū.

Sexto arguit. Si piunctio piungeret siles cā añ et
post seqret q vba substantiua et vo-
catina eēnt piunctio. pbat qz vba substantiua et vtiā hñt cōiunge-
re siles casus sicut piunctio g cōtra regulā. Dicendū negando con-
sequentia et rō est. qz licz vba substantiua et vtiā hñt piungere siles
casus ad idē pinentes. nō tñ hñt piungere similes casus ad diuer-
sa pinentes. quēadmodū piunctio piungit. qz cōiunctio cōiungit
similes casus ad diuersas res pinentes. vt inquit Alex. ibi Iun-
git diuersa cōiunctio significata. Sz vba substantiua et vtiā cōiun-
gunt similes casus ad eandem rem sine personam pinentes. vt
patet per Alexandrium in scda sui ibi. Horum consimiles et c.

Septimo arguit. Ista est pgrua septuagita octo vel paulo plus et tñ pñunc
tio pñigit diffiles casus qz cōiungit ntrñcū abltō qz septuagita oc
to est nti casus z paulo ablti casus. Dñm q ipsa est simpliciter con
grua et nō ptra reglāz qz ibi cōiunctio nō cōiungit diffiles casus s
fīles qz cōiungit dños actōs z oīo valet tantum tertia declinatio
habet terminaciones septuogita octo z paulo plus sic q illi acti re
gunt ab illo verbo habet app^o ex vi transitionis et ille abltiūs pan
lo a noīe panl^o regitur ab illo cōpatino plus app^o ex vi cōpatōis.

Octauo arguit. Ista est pgrua equus est albus et magne comoditatis et tamē
cōiunctio nō pñigit fīles casus añ et post qz cōiungit ntrñ cū genit
tino. Dñm q nō est pgrua per regulāz qz regula intelligit quādo
copulat dictiōes casuales rectas ab eodem regente ex eadem par
te et ex eadem vi. modo sic nō est hic qz albus regit a vbo est app^o
ex vi nature et magne comoditatis regit app^o ex vi demonstratiōis
essentie a noīe equus. Etiaz posset dici licet pñunctio nō coniungit
similes casus explicate tamen implicite.

Decima regula grāmati-

calis est ista. Quēcumqz casuz regit positiv^o eandem possūt regere cōpativ^o et suplatin^o a tali positio
descendentes. Exemplum sicut congrue dicitur di
nes pecunie ita etiam congrue dicitur ditior pecunie ditissim^o pe
cunie. Unde florista. Quam sibi structuram primus gradus opti
net. illam Supremus medius semper seruabit eandem.

	Dignus		diues	
Exempla	Dignior	laude	ditior	agri
	Dignissimus		ditissimus	

Sciendū. Qz ppatio est quedā ppetas graduū augmē
tus vel decrementū adiectiuorū designans. Dñ
positiuus est quidam modus significandi datus nomini ad desig
nandum rem suam vt est in subiecto simpliciter sine excessu vt di
nes dignus plenus albus niger et sic de alijs. Sed compativ^o est
quidā modus significandi datus nomini ad designandum rem suam
am vt est in subiecto cum excessu circa terminum vt ditior dignior
plenior zc. Sz suplatin^o est quidā modus significandi datus nomini
ad designandū rē suāz vt ē in subiecto cū excessu in termino vt di
tissim^o dignissim^o amabilissim^o zc. Ex quibus diffinitionib^o elicit
diffinitio qd^o qz est ē. Grad^o ppatōis ē qdaz mod^o scandi datus

nomini ad designandū rem suam ut est in subiecto simpliciter cū et
cessu circa finem. ut cū excessu in finem Quia sicut vox p suā ra-
tionem fecandi est signum rei Ita vox ipsa informata modo fecan-
di hoc est per suā ratioz p significandi designat aliquā p prietatē cir-
ca rem existentem. et sic licet albus fecat albedinē pccernentem sub-
iectum. tamē inquantū est signū positum grad⁹ fecat albedinē ut ē
in subiecto simpliciter et sine excessu illis p ppositis sit hec.

Cōclusio Responsalis

Quēcumq; casum regit positiv⁹ eundez possūt regere ppativ⁹ et suplativ⁹ ab eodez positio descendentes. Que pclusio pbat pmo auctoritate florisse dicētis Quā sibi struc-
turaz prim⁹ gradus obtinet illam Suprem⁹ med⁹ semp servabit eandem Secūdo pbat auctoritate pssam dicēt ppositiv⁹ pstruc-
tio in ppativo et suplativo servat Ut dices agri ditior agri ditissi-
mus agri Tertio probat ratione. illa habēt regere eundem casuz que habent idem fecituz. et eundez modū significandi generalit⁹
Sed positiv⁹ ppativ⁹ et suplativ⁹ sunt huiusmodi ergo habent regere eundem casuz Maior patet Quia idem p p tās in causis ar-
guit idem p p tatem in effectibus. Sed minor pbat Quia positiv⁹ inquantuz positiv⁹ ē distinctus gradus ab alijs non habet regere
aliquē casuz Sed inquantuz positiv⁹ importat aliqd significatuz vel aliquā qualitatem que participatur a comparativo et superlati-
vo ratione cuius possunt regere eundem casum scz ratione plenit⁹
dinis Confirmat qz comparativ⁹ et superlativ⁹ formantur a positi-
tivo ergo habent regere eundem casum quem eorum positiv⁹ te-
net consequentia qz derivatū sapit naturam sui primitivi Itē po-
sita eadem causa ponitur idem effectus Sed causa regiminis que
est in positivo manet eadem in comparativo et suplativo ergo ibi
manet idem effectus regiminis

Cōtra istā cōclusionē arguitur.

Primo sic Quēcumq; habēt diversos modū significandi habēt di-
versa regimina Sed positiv⁹ cōpativ⁹ et suplativ⁹ sunt huiusmo-
di ergo habent diversa regimina Maior patet quia diversitas in
causis arguit diversitatem in effectibus Sed modū significandi est
causa regiminis Minor patet ex diffinitionibus eorum Dicēdū
licet positiv⁹ ppativ⁹ et suplativ⁹ hnt diversos modū signifi-
ficandi speciales quibus p significat p prietatē inētibīlē vel remissi-
bīlē secūdū magis et min⁹ tamen habent eundez modū signifi-
ficandi generalem ratione cuius possunt regere eundem casum.

Secundo arguit. Quaecumque sunt distincta specie
nō puenit alteri. S; positiu' ppatiu' et suplatiu' sūt distincta spe-
cifice ergo nō possunt regere eundez casuz. Maior p; q; vnicuiq;
spēi cōcomitat' p;rietas p;ria p quā ab alia specie differt. S; mior
pbat q; ppatiu' nō est positiu' nec suplatiu' et econuerso. Dm ad
maiorē q; l; quicqd vni speciei cōuenit nō puenit alteri secunduz
vnā et eandem rationem speciei et loquendo de proprietate pro-
pria quarto modo. Tamen quicquid puenit vni potest etiam cō-
uenire alteri scdm aliā rationē loquendo de p;rietate propria se-
cundo modo. Modo comparatiuus et superlatiuus nō regūt eun-
dem casum propria virtute sed virtute sui positini scilicet ex parte
alicuius qualitatis specialis scilicet ratione plenitudinis.

Tertio arguit. Compatiu' regit ablatiu' v; p do-
natuz dicentes. Cōpatiuus cui
casui seruit ablatio tantuz et suplatiu' regit geniu' vt p; p alexandruz
dicētem. Da gradui summo geniu' plura notantem. q; nō regit eun-
dem casum quē eoz positiu'. Dm l; comparatiuus compatiue ten-
tus regat ablatiu' et similiter suplatiu' partitiue et superlatiue ten-
tus regat genitiu'z tamē ppatiu' et superlatiu' centi positie hoc
est in virtute positini regūt eundem casū quē positiu'. D; ppatiu'
et suplatiu' scāt idem cū positiuo. mō posita eadez causa ponit idē

Quarto arguit. Si ppatiu' et effectus.
suplatius regerēt eundez casum
quē eoz positiu' vel ergo illa idēptitas pueniret ex parte nomi-
nis. v; ex pte scati vel ex pte terminacionis. h; nulluz est dicendū q;
ptra regulaz. pna tenet ex sufficienti diuisione. Nō primū sc; rati-
one nominis q; tūc qdlibet nomē haberet regere eundem casū ex q;
cuiuslibet nomini puenit ratio nominis. Nec secundum q; tūc qd-
libet v;ale regeret eundez casū quē suū verbum a quo descendit r
cū quo habet idēptitatem significati qd est falsuz q; pgrue dicitur
amator vini h; nō amo vini. Nec terciū q; fminatio vocis nihil fa-
cit ad regimen. Dm q; nulluz illoz est dicenduz et ergo argumen-
tuz pcedit ex insufficienti diuisione. q; idēptitas regimis origenaliē
psurgit ex modo significadi generali qui est scare per modum v;
alterius et vt cuius vel per modum cui quem vel a quo.

Decima regula gram-
maticalis est ista. Q; omnis ppatiuus p;tiue tentus
potest regere app' ablatiu' vti uisq; numeri sine prepo-

ratione Exemplum ut doctor homine vel doctor hominibus. Unde florista Da gradum medio sextum quem dirigit ipse.

Pro intellectu regule Est scien

da pmo qd ppatiu capis quatuor modis vno mo adiectie et sic no regit app casus sed requirit substantiu secū puenire in tribus accidentibus grammaticalibus ut iohannes est fortior homo. Secūdo capis ppatine et sic regit ablatiu vtriusqz numeri sine prepositione ut doctor homine vel doctor hominibus et sic capis in presenti regula Tercio capitur partitive et sic regit genitiu singularem nominis collectivi vel genitiu pluralem nominis non collectivi exemplum ut fortior plebis vel fortior hominū Quarto capitur scdm vim sui positiui et sic regit eundem casum quem suus positiu ut dictum est in regula precedenti.

Sciendum secundo. Qd compatiu habet app regere genitiu vel ablatiu cuius ratio est Quia in ppatino considerant duo pmi mū qz in ppatino est ppatio rei scate per compatiu in ordine ad rez ad quā sit ppatio Secundū qz in ppatino est excessus citra terminū rōne primi scz rōne ppatiois regit app ablatiu vtriusqz numeri scantem rem que excedit et a qua aufertur pars qlitatē scata p ppatiu Sz rōne secūdi scz rōne excessus citra terminū regit app genitiu qz ppatiu et supletius abo pueniūt in hoc qd dicāt excessū h differeēt qz ppatiu dicit excessū citra terminū. i. infra finem sē esse intentio vlt remisso Sz supletius dicit excessū in termino sic qd qlitas per eam scata nō p̄t ampliū intendi sic ergo positiu ppatiu et suplatiu dicūt eandē qlitatē lēz dīnter qz positiu dē eā simplr siue ablo lute lē intensiōe et remissiōe Sz ppatiu et supletius dicūt eadē qlitatez cū excessū citra finem vlt in finio Ex quibz p̄z vltas pcedentē regule qd Quēcumqz casū regit positiu eūdez possūt regē ppatiu et supletiu ex qd p ipos eadē qlitas importat Idis p̄suppōit sit hec.

Conclusio respōsalis qd omnis

cōpatiu cōpatine ēē vntē p̄p̄ia potest regē ablatiu app vtriusqz numeri sine p̄positiōe ut doctor illo vlt doctor illis. Que cōclusio pbat primo auctoritate donati dicentis Cōpatiu cui casus sernit ablatiu tantū vtriusqz nūeri sū p̄positiōe. scdo pbat auctoritate p̄sti ani dicēt in cōpatione qz ablatiu loco gti accipiēd ē. scio pbat auctoritate floriste dicēt Da gradum medio sextū quē dirigit ipse. q̄to pbat ratione sic Quē illud potest regere ablatiu qd scāt per mo

domi dependentis ut ab altero. h. cōpatiu⁹ cōpatue tentus est hui⁹
mōi ergo potest regē ablatiu⁹ qui fecit suū fecatū p modū ut a q. Ad
ior p r qz ille modus significandi ut ab altero est modus significandi
cui pporcionat modus significandi ablati ut a q. minor p r p. Alex. et
nonnulli. Dicitur notant cōpatue tentus ppter cōpatiu⁹ partitue
tentū qui ut sic nō regit ablatiu⁹ h. g tū. Dicit v tute p pua qz opati⁹
v tute ipropa scz v tute sui pōitui regit cū de z casū quē su⁹ pōitui⁹

Contra arguitur primo sic Ille

casus qui est p p r ius casus v b o y passiuo y non potest construi cum
cōpatiuo. h. ablatiuus casus est p p r ius casus verborū passiuo y
ut inquit p r ius tian⁹ et alexander ibi. Ille dat casus q nō potest p r i
cū cōpatiuo. Maior p r qz p p r ius v n i u s nō potest esse p p r ius alteri
us. Minor est nota de se. Dicendū qz scz ablatiu⁹ sit p p r ius casus v
b o y passiuo y et hoc loquēdo de p p r ius secūdo modo. nō tamen est
p p r ius casus v b o y passiuo y loquēdo de p p r ius quarto modo. qz pro
p r ius quarto mō cōuenit v n i soli omni et s p r q n i c q d illo mō est
p p r ius v n i nō est p p r ius alteri⁹. S z ablatiu⁹ bene cōstruit cū verbis
passiuis h. nō cū solis verbis passiuis. S z etiā cū m u l t a l i s a v e r
bis passiuis scz cū nomini b u s adiectiuis et verbis adiectiuis

Secūdo arguit. Illud qd cōstruit cū g tō nō po
test cōstrui cū ablatio h. cōpatiu⁹
cōstruit cū g tō dicēdo maior h o y caritas q nō cū ablatio. Maior pa
tet qz sicut v n i pporcionat v n i. Ita etiam v n i opponitur v n i ex
primo per armenias. S z minor est p b a t a in exō adducto. Dōm
ad maiores licet cōpatiu⁹ tentus partitue cōstruit cū g tō ut patz
p alex. ibi. pone gradum medium. tū cōpatiuus cōpatue tentus
vult cōstrui cum ablatiuo sicut dictum est.

Tertio arguit. Cōpatiu⁹ cōstruit cū d tō q nō cū
ablatio a n c e d e n s p b a t ut iohes ē
filius petro vbi cōpatiu⁹ filius cōstruit cū illo datino petro qz extra re
gulaz. Dōm scz cōpatiu⁹ tene⁹ improprie scz v tute sui pōitui regit
d tū qz su⁹ pōitui⁹ regit ipsū dicēdo filius petro similior petro ta
men cōpatiu⁹ tene⁹ v tute p p r ius scz cōpatue solū regit ablatiu⁹.

Quarto arguit. Ablatiu⁹ fecat suū fecatū ut
a q e g r e d i t u r actus q nō vult
cōstrui nisi cū dictiōe f e a n t e actū h. cōpatiu⁹ nō fecat actū ergo non
potest construi cū ablatio. Maior p r qz p modū significandi ablatiu⁹.
Minor patet qz cōpatiu⁹ fecat p modū s b t ā n e. Dōm qz maior so
lūz habet v i t a t e m de ablatio cōstrui o cū v b o passiuo tūc ablatiu⁹ d z

significare id a quo egreditur actus vel a quo infertur passio dicta
do verberor a petro non tamen habet veritatem de ablativo cons-
tructo cum comparativo vel cum alijs nominibus.

Quinto arguit. Si *compativus* regeret ablativum vel hoc
esset ratione qualitatis scate per compa-
rativum vel ratione excessus si nullus illorum est dicendum ergo compa-
tivus non regit ablativum. Quia igitur *propter quod* non plura reperiuntur in com-
parativo quam ista duo. Si minor *propter quod* scilicet primum quod non ratione quali-
tatis quod tunc positivus regeret eundem ablativum quem comparativus
comparativus tentus ex quo idem significat enim comparativo. Nec se-
cundum scilicet ratione excessus quod tunc ablativus regeret eundem abla-
tivum ex quo etiam importat excessum. Dicendum negando conse-
quentiam. Quia comparativus non regit ablativum nec ratione qualitatis
nec ratione excessus. Si regit ablativum ratione excessus citra termi-
num. Quia per hoc quod per comparativum comparatur res scilicet ex-
cedens et excessa ad invicem tunc per comparativum denotatur aufer-
ri pars qualitatis significata per comparativum a re excessa. Quia pro-
pter ablativus casus scians rem excessam bene ponitur in ablativo ut
dicendo socrates est fortior platone ubi res excedens scilicet socra-
tes comparatur ad rem excessam scilicet ad platonem per istam qua-
litatem scilicet fortitudinem et socrates videtur auferre a platone quod-
dam partem qualitatis sue fortitudinis scate per comparativum.

Undecima regula gram-

maticalis est ista. Si *suplativus* suplativus tentus regit
appositive genitivum singularis numeri nominis collecti-
vi. vel genitivum pluralis numeri nominis non col-

lectivi. Exemplum primum. Iste est ditissimus populi. Exemplum
secundi. Iste est ditissimus hominum. Unde alexander. Da gra-
tiam summo genitivum plura notantem.

Pro intellectu huius regule est no-

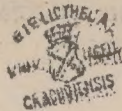
tandum. Si *suplativus* quantum ad positivum sufficit per summi tribus mo-
dis. Primo adiective et sic nullum regit casum appositive frequenter pervenientiam
cum suo substantivo in numero in genere et in casu ut dicendo iohannes
est fortissimus homo. Secundo sunt suplativus sine preteritis et ut sic regit ap-
positivum genitivum singulare nominis collectivi vel genitivum plurale nominis non collectivi
ut iohannes est doctissimus populi vel iohannes est doctissimus hominum
et sic capit hic in prima regula. Tercio sumit positivus et sic regit cum
de casu quem superius posuimus ut dices agri ditiores agri ditissimus agri quod

plati⁹ includit in se fecit⁹ sui positivi cū hoc aduerbio valde v^t
maxime. ratione cuius superlativ⁹ habet regere cūde⁹ casuz que⁹
suis positivus. Ista autem distinctione premissa Sit bec.

Conclusio responsa q⁹ ois suplativ⁹ supla
tiev⁹ vult app⁹ regē
g⁹m singularē nomis collectivi v^t g⁹m pluralē nois nō collectivi
p⁹ter illū casū quē regit v^tute sui positiv⁹ Que conclusio pbat p⁹ au
toritate donati dicē⁹. Suplet⁹ cui g⁹o t⁹m p⁹l. v^t collectio singlari
v^t v^tg⁹l⁹ est opt⁹m⁹ plebis vel opt⁹m⁹ poetay. scdo pbat autorita
te floriste dicē⁹. Insup inclus⁹ grad⁹ his vult eē sup⁹m⁹ vbi inuit q⁹
regimē suplet⁹ includit in regie p⁹tiō⁹ z exēplificat. pe. he. est opt⁹m⁹
hoim v^t opt⁹m⁹ gen⁹. Tercio pbat autoritate alex⁹adi dicē⁹. Da
g⁹dni sumo g⁹m plura notātes Quarto pbat ratōe Quicquid habz
depēdentiaz ad aliā dictioez p modū v^t alteri⁹ hoc potest app⁹ re
gere g⁹m fecantez p modū v^t cui⁹ est alteri⁹ sed suplativ⁹ est huius
modi ergo potest app⁹ regere g⁹m maior z miō⁹ note sunt de se.

Contra regulā arguit p⁹mo sic.

Illud est impossibile ad qd sequit⁹ impossibile. Sz ad pstructionez
suplet⁹ cū g⁹o sequit⁹ impossibile g⁹ suplativ⁹ nō potest pstrui cū g⁹o
Maior p⁹z q⁹ possibili posito in esse nullū sequit⁹ impossibile ex p⁹
mo periamenias et nono methaphisice. Sed minor pbat q⁹ ad
pstructionez suplativi cū g⁹o sequit⁹ impossibile q⁹ ad illaz socrates
est fortissimus hominum sequit⁹ illa socrates est fortior seipso quia
socrates est de numero hominum qui sūt fortes. Sed quia nihil
est fortius seipso ergo sequit⁹ q⁹ constructio superlativi cū genitivo
includit impossibilitatem Dicendum ad maiorem illud est im
possibile ad quod sequitur impossibile concedatur Sed quando
dicitur ad constructionem superlativi cum genitivo sequitur un⁹
possibile negatur et quando dicitur ad illam fortes est fortissimus
hominum sequitur illa socrates est fortior seipso. Dicendum q⁹
illa expositio est falsa sed debet sic exponi socrates est fortissimus
hominum vel socrates est fortior homine id est socrates est fortior
omnibus hominibus alijs a se Sicut q⁹ dicit⁹ celuz tegit omnia
a se q⁹ differētia est inter distributionez p⁹pativi et suplet⁹. Q⁹ p⁹pativ
us distribuit terminū p⁹munē sequentem p omnib⁹ suis suppo
sitis Sz suplativ⁹ distribuit terminū p⁹munē sequentē p reb⁹ ex
cessis magis distincte quā comparativus ratione partitionis quam
superlativ⁹ importat cū excessu quē excessus p⁹pativ⁹ dicit absolute

e vt
ues

pla
regē
tini
qua
fari
ita
it q
pti
De
abz
re
iula

ic.

onez
gtō
xp
ad
ates
quis
ubā
tuo
tim
ndo
tim
mus
ing
mus
etioe
nnia
atia
ppoa
et
nam
lute

